

ПОСЛАННЯ ПРЕОСВЯЩЕНОГО ВЛАДИКИ БОГДАНА З НАГОДИ 65-ї РІЧНИЦІ СТВОРЕННЯ ЕКЗАРХАТУ

12.04.2024 р.

Послання Преосвященного Владика Богдана духовенству, монашеству і всім вірним Апостольського Екзархату для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії з нагоди 65-ї річниці створення Екзархату

ДОРОГІ У ХРИСТІ!

17 квітня 2024 року Божого припадає 65-а річниця створення Апостольського Екзархату для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії. Спершу юрисдикція нашого Екзархату поширювалася лише на Німеччину, а 1983 року св. Папа Іван Павло II долучив до нього й країни Скандинавії: Фінляндію, Норвегію, Швецію, Данію та Ісландію. На даний час церковну мережу Екзархату творять понад 110 душпастирських осідків, якими опікуються 38 власних священників Екзархату, 10 священників з інших Єпархій УГКЦ, які тимчасово перебувають на теренах Екзархату, 3 священники-емерити та 3 диякони. Ми маємо рівно ж 1 семінарста, який готується до прийняття ієрейських свячень, а впродовж десятиліть безперервно служать в Екзархаті Сестри Згромадження Службниць Непорочної Діви Марії.

З нагоди 65-річниці створення Екзархату, 26 травня 2024 року в нашому катедральному храмі Покрову Пресвятої Богородиці та св. ап. Андрія Первозванного у Мюнхені Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Патріярх Святослав очолить урочисту Божественну Літургію у співслужінні Владик Постійного Синоду нашої Церкви, які прибудуть з України, зі США, та з Польщі. Вітаю Вас усіх, дорогі брати і сестри, з цією пам'ятною датою, а нинішнім посланням прагну спільно з вами, у світлі Божественної Літургії, яка є джерелом і вершиною християнського життя, заглибитися у духовний зміст цих наших святкувань.

1. «У мирі Господеві помолімся!»

На самому початку Божественної Літургії ми чуємо заклик молитися «у мирі», молитися «за мир з висот», молитися «за мир усього світу». Ми, українці, як ніхто інший у світі, знаємо цінність миру і усвідомлюємо оту високу ціну, яку платять найкращі сини і дочки України, захищаючи мир для нашої Батьківщини і гідність та свободу рідного народу.

А водночас ми розуміємо, що справжній, справедливий і тривалий мир є даром Божим, який ми маємо вимолювати витривалою щоденною молитвою. То ж нашим першим ділом, яке ми хочемо здійснити задля належного відзначення цієї пам'ятної дати, нехай стане наша спільна молитва «в мирі» і «за мир».

Ми молимося «в мирі» тоді, коли, будучи «оправдані вірою, маємо мир з Богом через Господа нашого Ісуса Христа» (Рим. 5, 1), тобто коли живемо в Божій благодаті, вистерігаючись гріха, що є бунтом та війною проти Бога і Його любові. Бо Господь наш Ісус Христос «є нашим миром» (Еф. 2, 14), і хто перебуває в Ньому, той сам стає дієвим знаком миру і справжнім миротворцем.

Ми молимося за «мир з висот», бо розуміємо, що війна, агресія, насилля, походять «знизу», з пекельної безодні, а справжній мир буде нам посланий «з висот», від Бога, Який є Богом миру, а не безладу, Богом любові і життя, а не агресії та смерті (пор. 1 Кор. 14, 33; 2 Кор. 13, 11; Рим. 15, 33; 16, 20).

Ми молимося рівно ж «за мир усього світу», бо прагнемо, щоб Божий мир зійшов не тільки на наш народ і на нашу Батьківщину, але щоб він навідався до кожної людини і до кожного народу, які стали жертвами агресії, насилля, безправ'я і терору.

То ж попри те, що на наші святкування, як і на все наше життя надалі падає тінь цієї страхітливої війни, наші серця повні пасхальної надії і впевненості в тому, що «Господь народові своєму дасть силу, Господь благословить народ свій миром» (Пс. 29, 11).

2. «Благодарім Господа!»

У передчутті цієї неминучої пасхальної Христової перемоги в історії нашого народу, ми прагнемо вже зараз заносити не тільки благальні, але й подячні молитви за всі Божі дари і добродійства, «яких ми знаємо і яких не знаємо, явні і не явні» (Анафора Літургії св. Івана Золотоустого), яких ми удостоїлися за час існування Екзархату.

Ми дякуємо в першу чергу Господу Богові за те, що у Своїй вірній і безкорисливій любові не покинув наш народ посеред потрясінь і важких випробувань минулого століття, але явив нам знак Своєї близькості і Свого милосердя, зібравши воєдино в розсіянні сущих дітей нашої Церкви та об'єднавши їх в спільноту Апостольського Екзархату.

Господь поклав, як наріжний камінь, в духовну будівлю Екзархату геройське свідчення віри наших попередників: блаженного священномученика Петра Вергуна, ісповідника віри патріярха Йосифа, «пастиря українських скитальців» єпископа Івана Бучка. Їм належить від нас сьогодні вдячна пам'ять, а їхнє свідчення нехай стане натхненням для нас сьогодні в наших духовних змаганнях і трудах.

Ми дякуємо Богові за першого Екзарха – св. п. владикау Платона Корниляка, як рівно ж св. п. владикау Михаїла Гринчишина, який був деякий час Апостольським Адміністратором нашого Екзархату, а з ними – спогадуємо численних священників, дияконів, богопосвячених осіб і вірних Богові мирян, які молитвою, працею і жертвою свого життя впродовж минулих десятиліть розбудовували і утверджували наше церковне і національне буття в країнах Екзархату.

Наша вдячність сьогодні лине до Римського Апостольського Престолу, який в особі «доброго Папи» Івана ХХІІІ-го покликав до життя наш Екзархат, а відтак Вселенські Архидіаки та їхні співпрацівники і представники в країнах нашого поселення супроводжують нас і підтримують постійним піклуванням і духовною опікою.

Вдячним словом і молитвою ми огортаємо сьогодні помісні Римо-Католицькі Церкви в Німеччині та Скандинавії, які від самого початку простягнули нам руку братньої помочі і християнської підтримки. Вони не на словах, але конкретними ділами втілили у життя апостольську науку: «*Отож, поки маємо час, робімо добро всім, а зокрема рідним у вірі*» (Гал. 6, 10). Ми вдячні їм з цілого серця за цю великодушну поміч, яка триває і донині, та заявляємо нашу готовність і надалі у сопричасті єдиної Божої родини спільно з ними свідчити перед сучасним світом про «*Христа між нами, надію слави*» (Кол. 1, 27).

У ці дні дякуємо за багатолітні труди нашому дорогому владиці-емеритові Петрові Крикові, як рівно ж висловлюємо щирі вдячність і признання усім нашим теперішнім отцям-душпастирям, дияконам, богопосвяченим особам, вірним мирянам, з якими творимо живе і повне благодаті Святого Духа Тіло Апостольського Екзархату Німеччини та Скандинавії, плекаючи тісний і нерозривний зв'язок з Матірною Київською Церквою та засвідчуючи перед усім світом силу Божу, яка виявляється в житті нашої Церкви і рідного народу.

3. «У мирі вийдім!»

Наприкінці Літургії ми чуємо заклик «У мирі вийдім!». А в цьому закликові міститься водночас доручення, завдання, післанництво: бути носіями Божого Духа і Божої благодаті, яких ми удостоїлися на Святій Літургії. Ми йдемо в світ «в імені Господнім», бажаючи свідчити про Воскреслого Спасителя, Якого ми зустріли у спільноті, у Слові Божому та в Євхаристії. Ми рівно ж прагнемо наслідувати Його у служінні нашим ближнім, згідно з Його наукою і прикладом: «Син Чоловічий прийшов не для того, щоб йому служили, але – послужити й дати життя своє на викуп за багатьох» (Мт. 20, 28).

Нагод для такого християнського служіння є завжди чимало, а особливо зараз, коли наш народ на матірних землях стікає кров'ю від російської агресії, а мільйони українців носять у своїх душах і тілах глибокі рани, завдані війною. У ранах Розп'ятого Спасителя ми пізнаємо рани нашого народу, а у Христі Воскреслому віднаходимо обітницю і запоруку власного воскресіння – як народ і як улюблені діти Божі.

Тому посеред утисків сьогодення ми з вірою у Божу силу молимося словами Псальмоспівця: «Господь – передо мною завжди; тому що він у мене по правici, не захитаюсь. Тим то й радується моє серце, і душа моя весела, і тіло моє спочине безпечно. Бо не покинеш душі моєї в Шеолі і не даси твоєму побожному уздріти зітління. Ти мені стежку життя покажеш, повноту радощів, що в тебе» (Пс. 16, 8–11).

Дорогі у Христі! Молімося за мир – щоденно, витривало, з вірою! Живімо в мирі – з Богом, між собою та, наскільки це від нас залежить, – з усіма людьми (пор. Рим. 12, 18)! Будьмо вістунами миру для нинішнього світу – словом нашого свідчення, а ще більше – нашими добрими ділами!

Разом зі словами моєї вдячності і сердечних привітань засилаю Вам найщиріші побажання словами апостола народів: «А втім, брати, радійте, прагніть до досконалости, підбадьорюйтеся, будьте однієї думки, живіть мирно, і Бог любови та миру буде з вами. Вітайте один одного святим цілунком. Благодать Господа Ісуса Христа й любов Бога і причастя Святого Духа з усіма вами!» (2 Кор. 13, 11).

† **Богдан**

Апостольський Екзарх для українців візантійського обряду
в Німеччині та Скандинавії

Дано у Мюнхені,

при кафедральному соборі Покрову Пресвятої Богородиці та св. ап. Андрея Первозванного,
12 квітня 2024 року Божого, в день пам'яті преп. ісп. Василя, еп. Парійського

Послання Преосвященного Владика Богдана з нагоди 65-ї річниці створення Екзархату	1
Випуск 51 «Хроніки періоду великої війни»	7
Історична перемога: «20 днів у Маріуполі» отримали «Оскар» за найкращий документальний фільм	8
У пошуках координатів Раю	11
Історія УГКЦ: проєкт про маловідоме минуле Церкви	12
У Самбірсько-Дрогобицькій єпархії відкрили й освятили триповерховий шпиталь для внутрішньо переміщених осіб	18
«Українці бояться не Страшного суду, а страшного безсуддя», – культурологиня Ірина Старовойт	19
«Цей день вінчає багато років праці», – Блаженніший Святослав освятив Соціальний центр Карітасу в Києві	27
Підтримка України: на Прикарпаття завітали благодійники з Італії	29
Країна-агресор запровадила персональні санкції проти єпископів УГКЦ у Канаді....	32
В Донецьку «козаки» опечатали храми УГКЦ	33
УГКЦ долучилася до загальноєвропейської молитви за жертв воєн в Україні й на Святій землі	34
«Святий Престол підтримує територіальну цілісність України», – Пол Річард Ґаллаґер	35
«Бог кличе нас до служіння, а не до панування», – владика Богдан до священників	36
«Кожен народ має свій власний хрест, який він несе на шляхах історії», – владика Богдан під час «Хресної дороги народів у Мюнхені»	38
Папа Франциск у Великодньому посланні закликав до обміну полонених «всіх на всіх»	40
ЦЕ КІНЕЦЬ ЧАСІВ ч. 1	41
23 день народження	48
33 років тому Глава УГКЦ Мирослав Іван Любачівський повернувся до України ..	50
Іван Прашко – австралійський єпископ родом зі Збаража	51

**Бачачи твою проти полчищ сатанинських
сміливість, всі чини ангельські з радістю пішли
вслід за тобою на битву за ім'я і славу свого
Владики, взиваючи: «Хто як Бог?»**

(з акафісту до св. Архистратига Михаїла)

Архистратиг Михаїл – скульптура роботи
Анатолія Куща, встановлена 2002 року
в Києві на Майдані Незалежності
на Печерських воротах

ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

24.02.2022 – ?

Випуск 51 «Хроніки періоду великої війни»

Автор: Александер Малаховський

Історична перемога: «20 ДНІВ У МАРІУПОЛІ» ОТРИМАЛИ «ОСКАР» ЗА НАЙКРАЩИЙ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ ФІЛЬМ

11.03.2024 р.

Євген Малолетка, Василіса Степаненко, Мстислав Чернов на церемонії премії «Оскар», 10 березня 2024 року. | Світлина: John Locher / AP Photo

Фільм «20 днів у Маріуполі» режисера Мстислава Чернова здобув премію «Оскар» як найкращий повнометражний документальний фільм. Це перший український фільм, який отримав «Оскар».

На сцену разом із Мстиславом Черновим піднялися фотокореспондент Євген Малолетка та продюсерка Василіса Степаненко, які разом із режисером працювали в оточеному Маріуполі у 2022 році.

Мстислав Чернов, отримуючи нагороду, сказав:

«Я вдячний. Але, напевно, я буду першим режисером на цій сцені, який би хотів не робити цей фільм. Я хотів би мати змогу обміняти це на те, щоб Росія ніколи не напала на Україну, ніколи не окупувала наші міста; щоб росіяни не вбивали десятки тисяч моїх співгромадян України. Я б віддав це, аби вони звільнили всіх заручників, солдатів, які захищали нашу землю, цивільних, які в їхніх тюрмах.

Війнам передуює тиша.

Кадр з фільму «20 днів у Маріуполі»

Але я не можу змінити історію, не можу змінити минуле, проте ми всі разом, ви і я, ми зараз серед найталановитіших людей світу. Ми можемо зробити так, щоб історію виправити, щоби правда перемогла. І щоби загиблі люди Маріуполя та ті, хто віддали своє життя, – щоби їх ніколи не забули. Тому що кіно формує спогади, спогади формують історію».

ЩО ВІДОМО ПРО ФІЛЬМ «20 ДНІВ У МАРІУПОЛІ»

Стрічка «20 днів у Маріуполі» розповідає про перші тижні бойових дій у Маріуполі Донецької області під час повномасштабного вторгнення Росії в Україну 2022 року.

Кадр з фільму «20 днів у Маріуполі»

Над фільмом працювали режисер і фотограф Мстислав Чернов, фотограф Євген Малолетка та продюсерка й журналістка Василіса Степаненко. Вони стали останніми журналістами, які висвітлювали початок знищення Росією Маріуполя – за це усі троє отримали Пулітцерівську премію. Також у 2024 році їх нагородили Шевченківською премією.

Кіно стало найкасовішим документальним фільмом в Україні минулого року, зібравши 500 тисяч гривень тільки за перший вікенд прокату.

Кадр з фільму «20 днів у Маріуполі»

Стрічка також перемогла у номінації «Найкращий документальний фільм» британської кінопремії BAFTA. А Мстислав Чернов отримав премію Гільдії режисерів США (DGA Awards) за «видатні режисерські досягнення в документальному кіно».

Євгенія Луценко, [«Суспільне»](#)

У ПОШУКАХ КООРДИНАТІВ РАЮ

14–17.03.2024 р.

14–17 березня 2024 року у катедральному храмі Покрову Пресвятої Богородиці у Мюнхені відбулись великопосні реколекції, які провів о. Петро Криницький, священник, який душпастирював у м. Мелітополі та зазнав переслідувань від окупаційного режиму російських військових і навіть був у полоні.

У своїх духовних науках душпастир поділився пережитим досвідом дії Бога у ситуаціях, в яких з людської точки зору не було жодного виходу і сподівань на порятунок.

Джерело: ukrainische-kirche.eu

ІСТОРІЯ УГКЦ: ПРОЄКТ ПРО МАЛОВІДОМЕ МИНУЛЕ ЦЕРКВИ

14.03.2024 р.

«Історія Української Греко-Католицької Церкви довга та непроста. Але вона є фундаментом для нашого сьогодення і майбутнього. Адже це історія жертвовного служіння людей, непростих рішень у складні часи, про виживання у підпіллі і торжественного відродження до вільного життя», – переконані творці нового проєкту «Історії з історії УГКЦ» на «Живому Телебаченні».

У ньому співробітники Інституту історії Церкви Українського католицького університету розповідають більше про маловідоме минуле УГКЦ та знайомлять глядачів з людьми, які ревно служили Богові та ближнім.

Лик новомучеників УГКЦ в каплиці УКУ на вулиці Свенціцького

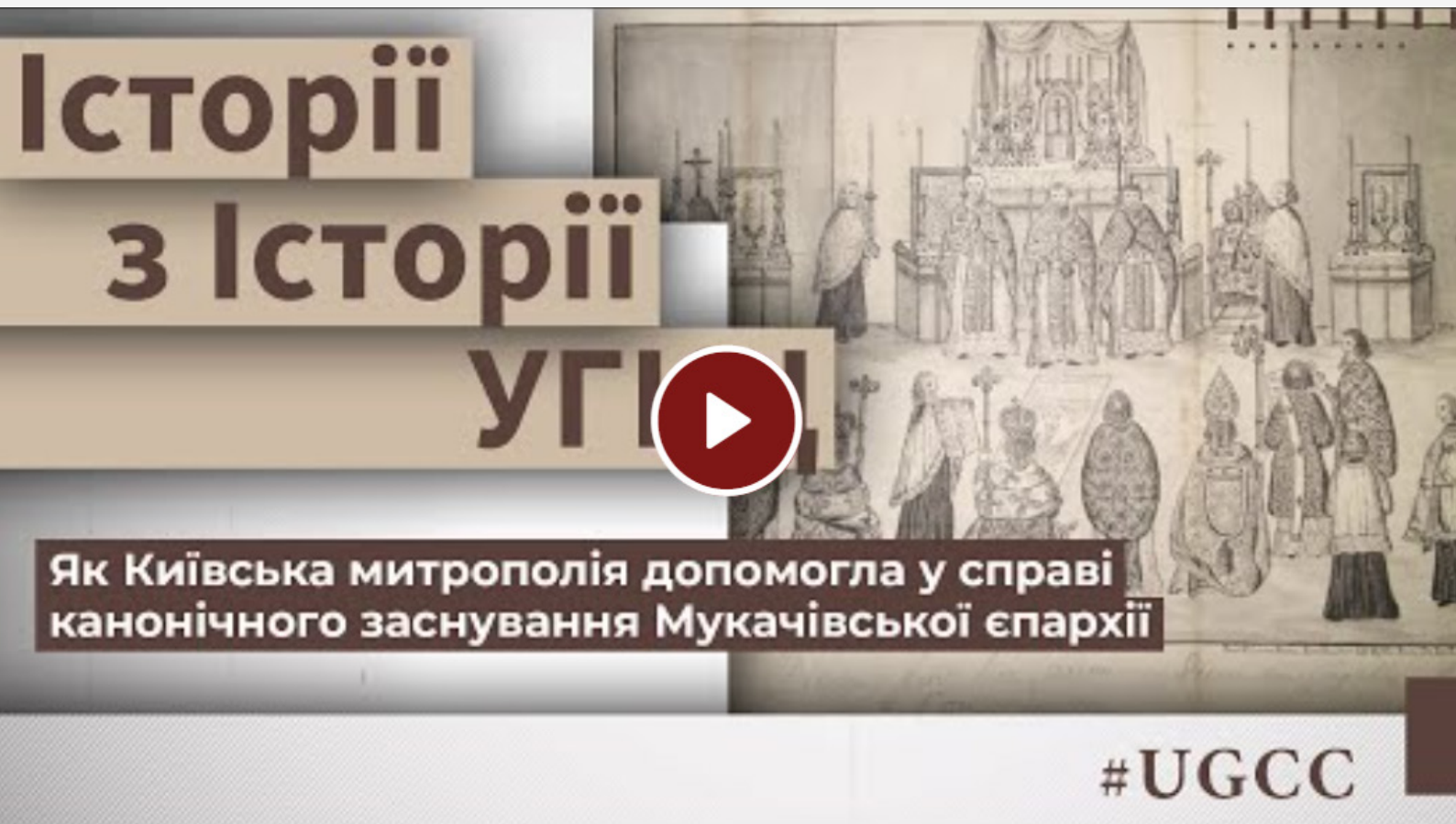
Над сюжетами, які вже є опубліковані на «Живому Телебаченні», працювали науковий співробітник Інституту історії Церкви УКУ **Володимир Мороз**, старший викладач УКУ отець **Тарас Бублик**, історик, керівник проєктів та програм Центру дослідження українсько-польсько-словацького пограниччя УКУ Андрій Яремчук.

Більше про героїв проєкту «Історії з історії УГКЦ» розповідаємо у матеріалі:

Мукачівська Греко-Католицька єпархія пройшла складний період боротьби за своє визнання у другій половині XVII і XVIII століття. Ці змагання закінчилися її офіційним оформленням статусу в структурі Католицької Церкви.

Однак тільки нещодавно стало відомо про деякі важливі деталі цих подій.

Як Київська митрополія допомогла у справі канонічного заснування Мукачівської єпархії, – [дивіться у відео](#)

Після канонічного заснування єпархії мукачівські єпископи опираючись асиміляційному тиску сусідів, зверталися по єпископські свячення до київських митрополитів.

Про Київських і Галицьких митрополитів як святителів Мукачівських єпископів розповідає Володимир Мороз, науковий співробітник Інституту історії Церкви УКУ.

Період радянського тоталітаризму був часом важких випробувань для українського народу і Церкви як на рідних землях, так у діаспорі. В Україні комуністи загнали УГКЦ в катакомби. А в еміграції вона зазнала викликів розсіяння. Але у темні часи добре видно світлих людей. Їхній приклад – скарб, розуміння якого додає снаги наступним поколінням.

До цієї когорти належить і малознаний серед загалу уродженець містечка Збараж на Тернопільщині **Іван Прашко** – перший греко-католицький український єпископ в Австралії, Новій Зеландії та Океанії, один із найближчих соратників патріарха Йосифа Сліпого. Про владу Івана та його життя, – [дивіться у відео](#)

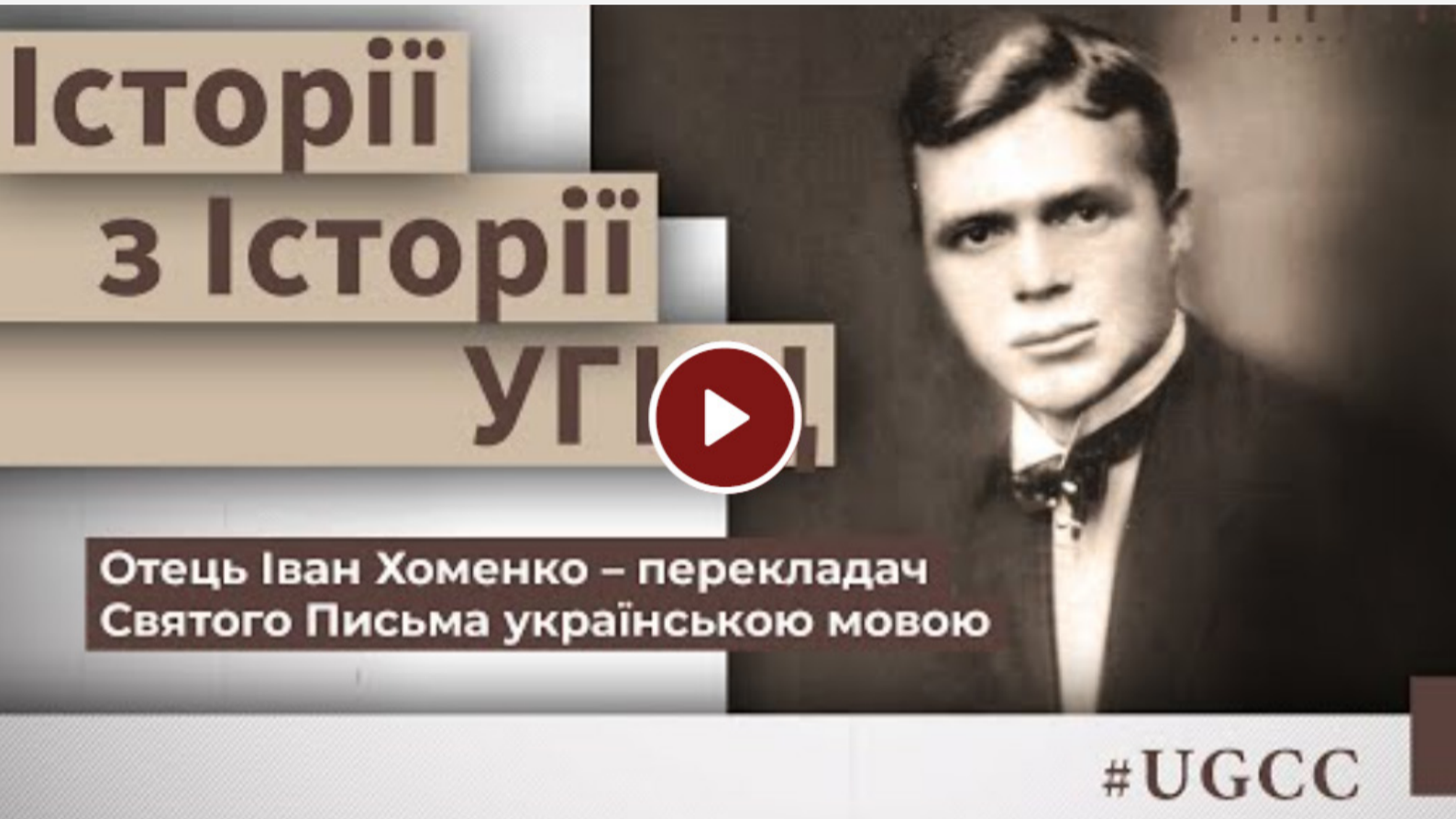
«У дійсності захоплювала мене і тих сучасних студентів ідея іти в народ, працювати над його культурою, освітою та посвяченістю, і національним політичним свідомленням. Це патріотичний порив переміг у мені всі давні від дитинства вкорінені в душі бажання і природні покликання працювати для мистецтва, письменства, науки», – ці слова адресовані Іванові Франкові, а їхній автор знаний український етнолог першої половини ХХ століття, перекладач, діяч кооперативного руху. Цим усім він займався на дозвіллі, після головного заняття – священничого служіння.

Про життя та діяльність **отця Ксенофонта Сосенка**, – [дивіться у відео](#)

Герой цієї розповіді «Історій з історії УГКЦ», окрім рідної української, володів також старогрецькою, давньогрецькою, латинською, англійською, італійською, німецькою, російською, французькою та кількома іншими мовами. Книга, яку він переклав, є чи не в кожному домі вірних УГКЦ, і не тільки у них. Мова про **отця Івана Хоменка** – автора перекладу Святого Письма українською мовою, одного з шести повних перекладів із мов оригіналу, який вийшов друком у Римі 1963 року.

Більше про маловідомі факти з життя священника [дивіться у відео](#)

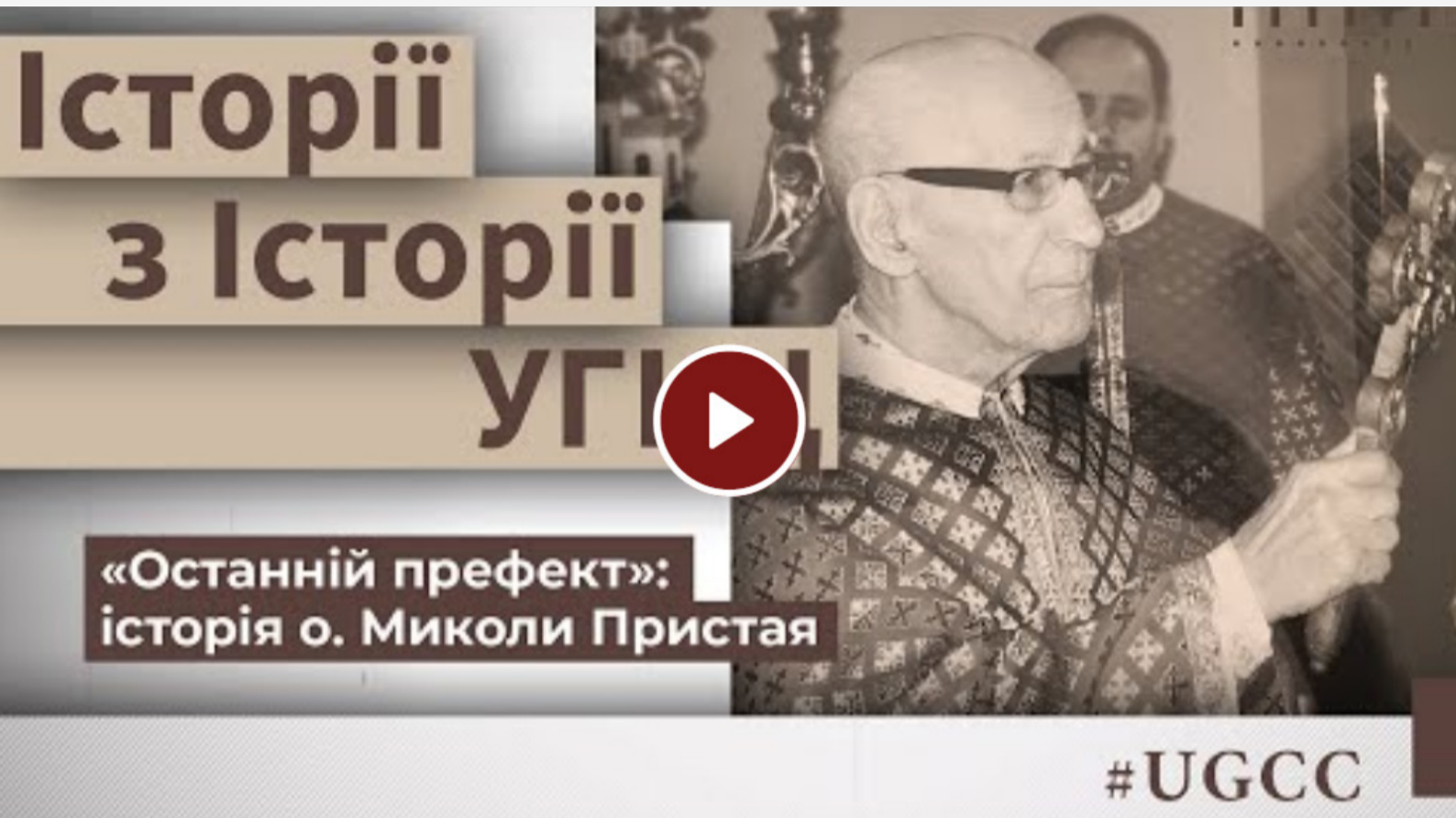

У дні важкої війни з російським агресором подиву гідна відвага й відданість українців, готових віддати життя за незалежність України. Ці якості українських патріотів з'явилися не водночас і нізвідки – вони були сформовані попередниками. Греко-католицькі священники, які пережили переслідування та репресії радянського тоталітарного режиму у ХХ столітті, були моральними авторитетами та добрими вихователями наступних поколінь українців. Таким був і **отець Севастіан Зубрицький** – актор, парафіяльний священник, в'язень сталінських таборів і представник катакомбної Церкви.

Отець Микола Пристай – греко-католицький священник. Був семінаристом Львівської духовної семінарії у 1930-х, працював із Йосифом Сліпим, пережив виселення «на Сибір» і 40 років прожив у Бурятії, щоб уже 80-річним повернутися в незалежну Україну і ще послужити своїй Церкві у її відродженні.

Більше про життя священника [дивіться у відео](#)

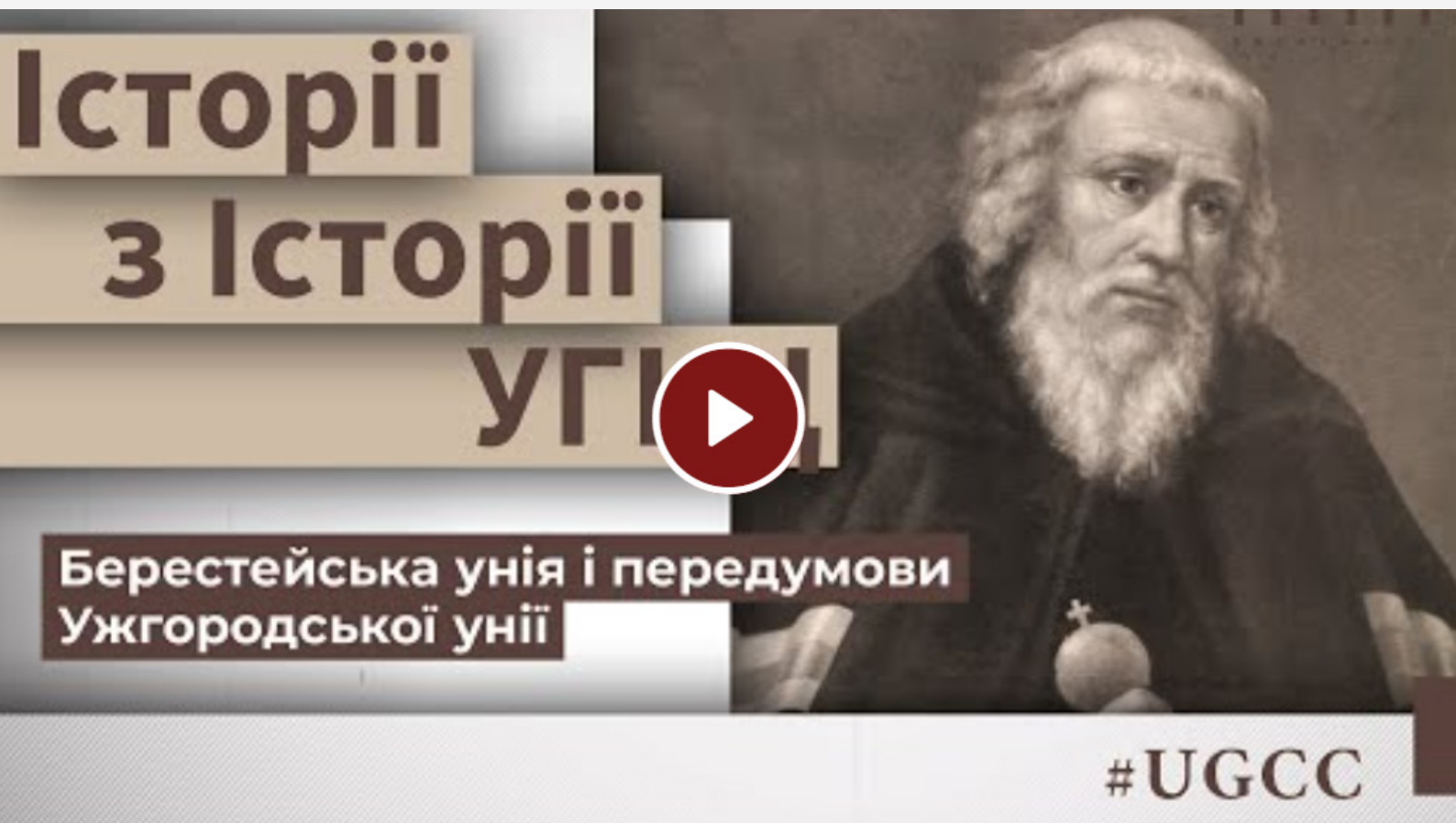
Упродовж 2023 року УГКЦ відзначала рік **священномученика Йосафата Кунцевича** – українського святого, подвижника Церкви Христової. Його християни почитають у всьому світі, а за посередництвом його мощей було здійснено численні чуда.

Про соціальне вчення Церкви у катехизмі священномученика Йосафата, – [дивіться у відео](#)

В історії є теми малознані не через відсутність джерел, а через брак уваги до них. Так відбувається, коли хтось описує минуле регіону так, наче він розвивався ізольовано, і не цікавиться, які джерела є в архівах сусідніх регіонів. Тоді події залишаються непоясненими, а єпископи й цілі єпархії виникають наче нізвідки. Одним з випадків, коли шукання джерел породжує значний приріст знання є історія передумов Ужгородської унії XVII століття.

Більше про маловідомі факти цієї події, – [дивіться у відео](#)

Джерело: [сайт УКУ](#)

У САМБІРСЬКО-ДРОГОБИЦЬКІЙ ЄПАРХІЇ ВІДКРИЛИ Й ОСВЯТИЛИ ТРИПОВЕРХОВИЙ ШПИТАЛЬ ДЛЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

15.03.2024 р.

У Дрогобичі на Львівщині за ініціативи місцевого «Карітасу» УГКЦ відкрито шпиталь імені св. Йоана Павла II для тимчасово переміщених осіб. Він діятиме на території Загальноцерковного реабілітаційного центру «Назарет».

Шпиталь Йоана Павла II постав завдяки міжнародній підтримці. Особливу роль тут відіграв Архидієцезіяльний центр волонтерату з Любліна (Польща).

До початку повномасштабного російського вторгнення у ЗРЦ «Назарет» надавали допомогу насамперед uzалежненим. Але коли два роки тому на заході України з'явилися тисячі біженців, «Назарет» став для них місцем сховку та лікування.

Чин посвячення здійснив владика Ярослав Приріз, єпископ Самбірсько-Дрогобицький, у співслужінні владика Григорія Комара, єпископа-помічника Самбірсько-Дрогобицької єпархії, та владика Адама Баба, єпископа-помічника Люблінської архидієцезії Римо-Католицької Церкви у Польщі. Під час освячення були виставлені мощі Івана Павла II, як додає пресслужба «Карітасу Самбірсько-Дрогобицької єпархії». [...]

Слід зазначити, що переселенці, які знайшли тут притулок – це, переважно, люди похилого віку, жінки та діти. Кожен з них потребує волонтерської підтримки та душевної теплоти. [...]

«УКРАЇНЦІ БОЯТЬСЯ НЕ СТРАШНОГО СУДУ, А СТРАШНОГО БЕЗСУДДЯ», – культурологиня Ірина Старовойт

15.03.2024 р.

У контексті російсько-української війни культура є територією та ресурсом для спротиву. З локальної вона стає планетарною – українські письменники, поети промовляють нині до всього світу і є вислуханими. Інтерес до української культури росте. Сьогодні вікно можливостей українізації у світі відкрите як ніколи. Питання – як не втомитися говорити й пояснювати, що недостатньо стояти з Україною, потрібно з Україною перемагати.

Про культуру в час війни, нове воєнне покоління, переосмислення української мови й виклики збереження історичної спадщини розповідає **Ірина Старовойт** – поетка, літературознавиця, доцентка кафедри культурології Українського католицького університету.

Ірина Старовойт | Світлина: pep.org.ua

► Які виклики для культури створює сучасна російсько-українська війна?

Ірина Старовойт: Життя і війна, культура і війна, місто і війна... Усе, про що б ми не говорили сьогодні, відбувається в контексті занурення у велику війну, через яку тією чи іншою мірою проходили багато поколінь українців. Тому хоч ми сьогодні в ситуації крайньої невизначеності й крихкості, пишаємося тим, що є нащадками уцілілих – тих, хто знайшов у собі силу, мудрість прожити й урятуватися у великих катаклізмах ХХ століття. Наші предки знали, що вони мусять прожити більше ніж одне життя – за двох, за трьох, часом за всю родину, яка загинула.

І сьогодні, попри війну, ми дихаємо свободою та надихаємося нею, бо більша частина України вільна завдяки тим хлопцям і дівчатам, які собою затулили нас від ворога. Вирішальні події відбуваються сьогодні на полі бою, але поряд з тим культура в цій війні є такою самою територією спротиву й ресурсом спротиву, як і багато інших речей.

Історично склалося, що російська культура завжди була візитівкою Росії у світі. І, як ми побачили, ширмою, за якою ховалося так багато зла й непокараної кривди. У світі було й досі є чимало прихильників російської культури, набагато більше, ніж української. І загроза Росії для України не тільки в тому, що вона в кілька разів більша за населенням, але також у тому, що її краще впізнають і знають.

У цій війні росіяни вчергове показали свою ненависть, у тому числі в контексті культури, як було не раз в історії стосунків між Росією та Україною. Але дещо таки змінилося: раніше українці не мали свого голосу, дипломатичної репрезентації за кордоном або навіть не були на мапах світу. Сьогодні ситуація кардинально інша.

У світі є запит на те, щоб дізнатися, хто такі українці, як нам вдалося втриматися в перші дні, тижні, місяці повномасштабної війни.

З нами хочуть спілкуватися про теперішню культурну ситуацію та слухати представників, які можуть говорити від імені України. Мені здається, що сьогодні вікно можливостей українізації у світі відкрите, як ніколи. І багато людей, які досі не мали ніякого стосунку до України, хочуть приїхати до нас, вивчати українську мову й культуру. Ми відчуваємо великий інтерес, солідарність і емпатію.

Резиденція уряду Італії палац Кіджі, підсвічений кольорами українського прапора на честь Дня Незалежності України, Рим, 24 серпня 2022 р. | Світлина: EPA/UPG

► **Попри страшну війну, яку веде Росія, у світі досі захоплюються російською культурою та часто відокремлюють її від того, що чинить російська влада. Чи має бути таке розмежування?**

І. Старовойт: Це питання, яке нуртує в різних культурних переговорах уже не перший рік: чи потрібно скасовувати російську культуру у зв'язку з повномасштабною аресією Росії проти України. Якщо ми повернемося на декілька десятиліть чи трохи більше ніж століття, то побачимо, що світові класики вже ставили собі подібні питання, тоді як дуже рідко їх порушували російські класики.

Американська літературознавиця Ева Томпсон у своїй книзі про імперіалізм у російській літературі [«Трубадури імперії: Російська література і колоніалізм». – Авт.] зазначає гостру, але майже очевидну річ, що література російською мовою навряд чи могла бути неімперською, адже російські письменники писали свої твори на запит імперії, великою мірою задля її обслуговування та просування. Імперія платила їм гонорари, роздавала лаври й нагороди, вносила певні імена й тексти у свій канон. І те, що входило в цей канон, за визначенням не могло не бути імперським. Інша річ, як вправно вдалося створити ілюзію, наче ці тексти відображають невинну квінтесенцію російськості.

У 1922 році утворився Радянський Союз, який за культурними індексами був спадкоємцем російської імперії, але всіяко заперечував свою імперську натуру й перші декілька років її не показував. Саме в цей час відбулася політика коренізації [залучення представників корінного населення радянських республік і автономій до місцевого керівництва й надання офіційного статусу їхнім національним мовам й освіті. – Авт.] у багатьох союзних республіках, у тому числі українізації в Україні. І ми знаємо, які неймовірні культурні сплески відбулися в той історичний проміжок, коли вперше за довгий час ані українська мова не була заборонена, ані українській культурі не ставили палиць у колеса.

Але все це було лише ілюзією, і відпустити Україну Росія аж ніяк не планувала. Її ідея завжди полягала в тому, що України й українців немає і бути не може. Але сьогодні цьому вже ніхто не вірить. І тут, мабуть, найбільш влучними є слова Ліни Костенко: «Ми є тому, що нас не може бути». Це парадоксальна фраза, але за неї українці тримаються вже багато поколінь.

Мешканці міста гуляють у центрі Херсона після його деокупації | Світлина: Інна Варениця

- **Геракліт сказав, що війна – це «батько всього», назвавши цю руйнівну практику людей творчим починанням. Чи справді війна є провокатором нового культурного витка, переродження, культурних трансформацій?**

І. Старовойт: Хотілося б, щоб в Україні й українців були інші батьки, ніж війна. Український народ славиться своєю гостинністю й миролюбністю. І ми справді такі доти, доки хтось не приходять у наш дім знищувати нас. У таких обставинах українська ресурсність і характер змінюються, натомість включається інстинкт самозбереження, самоповаги й нової гідності. Частково цей інстинкт пробудився в українців з відновленням незалежності 1991 року. На той час у нас переважало своєрідне розуміння незалежності. Багато хто думав, що можна бути українцем, не знаючи української мови, не послуговуючись нею і так само не знаючи нічого про свою культуру. Але виявилось, що Україна, як і багато інших європейських держав, певною мірою має філологічний тип незалежності.

Саме українська мова виявилася фактором, який об'єднує, тому що нею можна було сенсотворити й формулювати антиімперські смисли. Російською мовою часом їх теж можна було формувати. Але таких людей одразу ж відсилали у психлікарню, або оголошували політичними в'язнями, чи витісняли за межі російської імперії – залежно від культурного й політичного моменту.

Зараз ми по-іншому дивимося на процеси націєтворення. Хотілося б, щоб і наші західні колеги теж зрозуміли, що націоналізм як такий не політична ідеологія, а радше соціальний процес, через який формується громадянське суспільство. У нашому випадку формула української ідентичності є відкритою. Людина може стати українцем в одному поколінні, вивчивши мову, випивши з нами чашу нашого терпіння, пов'язавши майбутнє своє і своїх дітей з Україною.

► **Чи відчуваєте ви сьогодні переосмислення української мови?**

І. Старовойт: Так, це відбувається. По-перше, на рівні високої літератури я бачу кількох письменників, які з російської перейшли на українську – і це дуже складний, але незворотний процес. Легше перейти на українську в побутовому спілкуванні і набагато важче зробити її мовою своєї творчості. По-друге, важливо, що дуже багато людей в Україні та за межами обирають українську як мову своїх дітей. По-третє, українська перестає бути механічною та неприродною. Довгий час наша мова була упосліджена, а по телебаченню ми чули дуже рафіновану українську, якою практично ніхто не розмовляв. Тому вона була наче мовою з холодильника або мовою з музею, з-за скляної вітрини. Це було вкрай небезпечним явищем. Зараз ми зробили свою мовну норму ближчою до тієї, якою люди розмовляють у реальному житті.

Світлина: Міністерство оборони України/ФБ

► **Сьогодні відбувається не просто перехід, а повернення до української?**

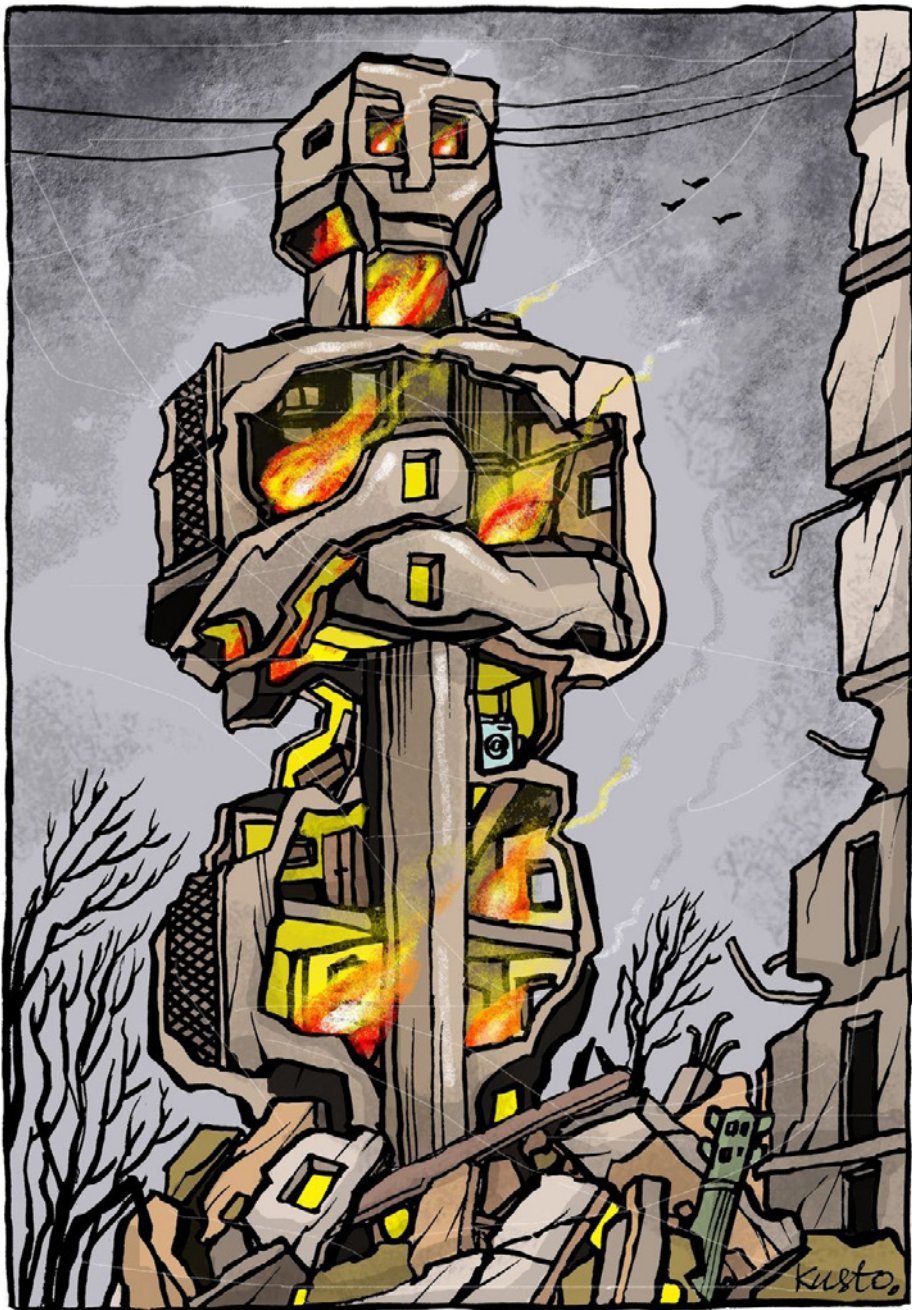
І. Старовойт: Так, люди відкривають для себе, що їхні бабці й дідусі були україномовними. Але спершу щоб урятуватися, а потім щоб працювати на добрій роботі чи навчатися у виші, вони були змушені перейти на російську, тож вона вкорінилася дуже міцно також у побуті.

Зараз відбувається інтенсивне повернення до мовного коріння. Ми заново перевідкрили свої говірки, дозволили людям різних соціальних статусів, вікових груп бути творчими в їхньому переході на українську, робити її варіативною. Сьогодні наша мова має професійні ідіолекти [сукупність формальних і стилістичних особливостей, властивих мовленню окремого носія певної мови. – Авт.] і дозволяє окремим людям створювати неологізми, нові пограничні форми, іронічні конструкції. Хтось боявся, що в українській мові з'явиться на заміну русизмам забагато англіцизмів. Але ми бачимо, як молоді люди повертаються до таких форм української, які ще донедавна вважали архаїчними. Наприклад, коли я була студенткою, кличний відмінок був лише в підручниках, але ним ніколи не користувалися. Зараз мої студенти залюбки його вживають.

Відмова від російської не є простою, бо люди навчилися жартувати цією мовою, засвоїли ідіоми, цитати з кінофільмів, книжок тощо. Це дуже просочилося крізь нас, зробилося контекстуальним у певній культурі. Але зараз нам є з чого набувати новий контекст. І люди, які перейшли в українську мову й культуру за останні 10 років, побачили, наскільки вона конкурентна, цікава і глибока. Українська має багато нерозкритого потенціалу, і чимало цікавої роботи є для тих, хто буде цією мовою знімати фільми, писати сценарії та драми, брати інтерв'ю чи вести ютуб-канали.

► Яку культуру породжує війна?

І. Старовйт: Сучасна українська культура – це культура з місця злочину. З теорії колективної травми відомо, що травма оточена мовчанням. В українській історії, з одного боку, – це внутрішнє мовчання, бо іноді просто не вистачало слів, щоб осягнути й описати руйнівну реальність; а з іншого боку, зовнішнє мовчання через цензуру, яка забороняла говорити про такі страшні злочини ХХ століття, як Голодомор, Голокост, депортації...

Олексій Кустовський, «Маріуполь, Оскар» | Джерело: Oleksiy Kustovskiy/ФБ

Ці травми не опрацьовані, не проговорені, адже нашим предкам не дали поховати й оплакати жертв, і так зробили майже всіх не просто свідками, а якоюсь мірою співчасниками злочину, трагедії.

У цій багатостолітній історії страждань наші недоброзичливці описували українців як жертв і не очікували від них самостійності, самозарадності, життестійкості. Чесно кажучи, так думали про себе й ми. Але в перші дні повномасштабного вторгнення українці зробили щось неймовірне – відмовилися від статусу жертви. Це стало великою несподіванкою для світу. Сучасна війна фактично змусила змінити дуже багато стереотипів.

Українське суспільство й культура проходять велетенську трансформацію, богослови це називають преображенням. Подібного розвитку подій ніхто не сподівався від нас, але тепер цього не можна не помічати. Те, що відбувається в російсько-українській війні, хтось назве великим хаосом, але для українців це великий шанс з хаосу творити космос. Нам у цьому страшенно заважають, але ми не зупинимося, бо працюємо під гаслом «Нам тут жити». Мусимо обробляти землю, розмінювати поля, деокуповувати території, відбудовувати зруйновані житла, мости й дороги – бо нам тут жити і під час війни, і після перемоги.

Іриной Юрчук, «Роздуми про відбудову», 2024 р. | Джерело: Irenaeus Yurchuk/ФБ

► Яке завдання письменників сьогодні?

І. Старовойт: Дуже багато людей у перші дні, тижні війни питали себе, чи моя професія все ще має значення? Тоді як, наприклад, лікарі не мали підстав сумніватися у важливості своєї праці, представники культури й деяких інших сфер замислювалися, чи можна зараз бути тільки письменником, тільки актором, режисером. Минув час, і багато з цих людей вирішили зупинити творчу діяльність і долучитися до лав ЗСУ. Вони повісили свою геніальність на вішак, щоб своїм тілом, розумом захищати Україну.

Багато з них уже віддали своє життя. Порівнюючи сучасну ситуацію в Україні з сталінськими репресіями 1930-х років, ця війна ще не забрала так багато людей, але загрожує їх забрати. І я постійно думаю про тих, які відійшли недавно, дехто з них – мої друзі й колеги. З письменницею Вікторією Амеліною ми були дуже близькими, це вона мала б сидіти зараз тут перед вами... Поет Максим Кривцов, який загинув на війні, став автором своєї першої та єдиної збірки «Вірші з бійниці». Він написав, що в цій війні відкрито новий пантон – відтінок червоного – колір людської крові. В Україні зараз справджується союз любові живих і мертвих.

Українська культура і література вибрала для себе модус свідчення. Ми пишемо про тяжкі досвіди війни, ті, про які наші бабусі часто не хотіли розповідати й казали: *«Вам того не треба знати, ми це пережили для того, щоб з вами ніколи не сталося нічого подібного»*. Але гасло Західної, Центральної Європи «Ніколи знову» вже не має сенсу. Бо найгірше сталося знову...

Коли мене питають, чого найбільше треба боятися українському суспільству, то я кажу: що війна закінчиться, а справедливість не буде досягнута. Українці бояться не Страшного суду, а страшного безсуддя, бо тоді непокаране зло може повернутися знову і знову. І, мабуть, тому зараз я бачу в українській поезії, прозі, візуальному мистецтві судодійне мистецтво. Поки великий суд у Гаазі не відбувається, у нас «гаага» в літературі. Так багато важливих творів сьогодні з'являються, які промовляють до світу. Ми нарешті зрозуміли себе як планетарну культуру. Світове відбувається не десь там, а в Україні.

І зараз питання – що дасть нам сили продовжувати говорити і пояснювати, що недостатньо стояти поруч з українцями – потрібно перемагати разом з нами. Не тільки **«Stand with Ukraine»**, а й **«Win with Ukraine»**. Інакше російська екзистенційна загроза рано чи пізно добереться й до інших країн.

Зараз Україна є щитом Європи. І вже немає в європейському політикумі людей, які сумнівалися б у політичній приналежності України до Європи.

► Як зберегти культурну спадщину – і матеріальну, і нематеріальну – в час війни?

І. Старовойт: По-перше, нам треба думати про творців, яких знищили, нищать, і вони вже не напишуть своїх найкращих текстів, не створять своїх найбільших шедеврів і не зроблять великих відкриттів. Оце трагедія.

По-друге, не будемо вдавати, що українська культура була дуже задбана перед 2014 роком. Ні наші музеї, ні бібліотеки, ні архіви не були достатньою мірою оцифровані, інвентаризовані, відкриті й досліджені. А по-третє, усі ми знаємо, що рукописи і горять, і губляться. Тільки імперська

література могла сказати, що вона вічна. Це були ідеологічні вигадки. Майже все матеріальне знищене, тому багато втрат у нашій культурі є незворотними. І немає ніякої певності, що те, що ми зараз продукуємо, буде збережене через тисячу років. Банально, можуть змінитися носії інформації за декілька десятків років.

Ми знаємо, що російськими обстрілами було знищено музей Сковороди під Харковом. Але запитайте, скільки там було оригінальних речей, пов'язаних зі Сковородою? Майже нічого. Тому нам треба пам'ятати, що символічне в культурі є не менш вагомим, бо воно передає найважливіше – сенси.

Уціліла скульптура Григорія Сковороди у знищеному внаслідок російського обстрілу музеї в Сковородинівці, Харківська область, листопад 2022 р. | Світлина: EPA/UPG

Українська культура, як той Ноїв ковчег, уже кілька разів перепливала дуже темні і страшні часи, у яких багато матеріальних речей не вцілило. На мою думку, в українській культурі існують дві визначні міфологеми – це Ной та Еней. Пріоритет Енея – знову і знову перезасновувати Українську державу, а Ноя – добре готуватися до катастроф, «потопів». Думаю, Україна має такий «Ноїв ковчег» і у XXI столітті. Ми переходимо від трагедії до боротьби й мусимо свій дім врятувати і перезаснувати.

Коли я дивлюся на сучасних 20-літніх людей, то думаю, якою Україна буде, коли вони почнуть кермувати цією державою. Багато з тих, хто вчиться за кордоном, мріють повернутися, вони вже знають, що будуть робити у своєму місті. І це неймовірний ентузіазм, який не можна штучно спровокувати. І якщо зовсім чесно, я не бачу його ні в Польщі, ні в Німеччині, ні у Британії. У нас росте таке покоління, якому заздритимуть усі, і тому ми зобов'язані зробити все для того, щоб вони мали простір для здійснення своїх мрій.

На долю цих молодих людей випав дуже непростий час пандемії, а згодом і війни. У цих умовах їм довелося майже повністю перейти в онлайн. Нехай це навчання з багатьма втратами, але воно триває, і це дивовижно. У Другій світовій війні велика частина шкіл й університетів не працювала взагалі. Молоді люди чотири, п'ять, а то й шість років не ходили до школи – втрачене покоління. Для людського капіталу це дуже страшно. Ми ж витримали і працюємо. І нехай Україна не вповні справдилася в 1991 році, але справджується зараз як дієве горизонтальне суспільство саморозвитку і взаємодопомоги, як спільнота спільнот.

Автор: Оксана Левантович, [«Лівий берег»](#)

«ЦЕЙ ДЕНЬ ВІНЧАЄ БАГАТО РОКІВ ПРАЦІ», – Блаженніший Святослав освятив Соціальний центр Карітасу в Києві

19.03.2024 р.

19 березня Глава УГКЦ Блаженніший Святослав освятив Соціальний центр «Карітас-Київ». Із Патріархом співслужили єпископи-помічники Київської архієпархії владика Йосиф Мілян і владика Андрій Хім'як, а також єпископ-помічник Фрайбурзької архидієцезії д-р Петер Біркгофер. На події були присутні представники посольства Німеччини в Україні, партнери «Карітас-Київ» із Німеччини та президентка Карітасу України п. Тетяна Ставнича.

«Цей день вінчає багато років праці і зусиль працівників Карітасу в Києві, а також є плодом солідарності й жертвовності наших добровольців, – зазначив Блаженніший Святослав. — Це момент, коли ми відчуваємо, що Вселенська Католицька Церква підтримує Україну та український народ. Освячуючи цей соціальний центр, ми творимо новий простір – перш за все, простір любові серед великого моря ненависті, яким нашу землю заливає війна».

Новий Соціальний центр у Києві за адресою вул. Берлінського, 15, буде місцем служіння дітям і сім'ям у складних життєвих обставинах, дітям та родинам загиблих військових, внутрішньо переміщеним родинам, людям похилого віку та людям з інвалідністю.

«Ми хочемо, щоб кожна людина, яка приходить сюди, відчувала себе щасливою, любленою і доглянутою, незалежно від труднощів і проблем, які переживає», – наголосив Предстоятель.

Відтак нагадав, що цей простір є плодом співпраці між різними рівнями структур Карітасу в Україні і Карітасу Німеччини й особисто подякував присутнім партнерам із Німеччини, а саме: єпископу-помічнику Фрайбурзької архидієцезії д-ру Петерові Біркгоферу, директору міжнародних програм Карітасу Німеччина д-ру Оліверові Мюллеру та директору з фінансів Карітасу Німеччини п. Штефенові Фельдману.

«Нехай цей новий соціальний центр стане місцем радості, спілкування і нових можливостей для майбутніх поколінь, – сказав єпископ Петер Біркгофер. — Дякую, що я можу бути присутнім сьогодні серед вас у цей важкий час війни. Нехай цей центр дарує надію під час випробувань». Єпископ Біркгофер передав усім присутнім вітання від архиєпископа

архидієцезії Фрайбурга і висловив повагу та надію на співпрацю.

Президентка Карітасу України п. Тетяна Ставнича розповіла, що в Києві Карітас працює понад 30 років. «Сподіваємося, що цей соціальний центр укріпить ту роботу, яка робилася дотепер, та помножить її», – зазначила п. Тетяна.

Департамент інформації УГКЦ;
світлини: пресслужба Київської архієпархії

ПІДТРИМКА УКРАЇНИ: НА ПРИКАРПАТТЯ ЗАВІТАЛИ БЛАГОДІЙНИКИ З ІТАЛІЇ

21.03.2024 р.

Упродовж кількох днів на Прикарпатті перебували представники благодійних організацій з Італії. У межах візиту вони розпочали реалізацію двох великих проєктів у партнерстві з Івано-Франківською архієпархією УГКЦ – «Health care for safety and rehabilitation» та «Разом з Україною завжди». З делегатами зустрівся архієпископ і митрополит Івано-Франківський владика Володимир Війтишин.

Згадані проєкти відбуватимуться завдяки фінансуванню італійського уряду, а саме Італійської Агенції із питань розвитку співробітництва AICS у співпраці з благодійною організацією FOCSIV, Missione Calcutta та ARCS, – повідомляє Департамент інформації Івано-Франківської архієпархії УГКЦ.

Івано-Франківська АРХІЄПАРХІЯ УГКЦ

У понеділок, 18 березня, у приміщенні конференц-зали архієпархіального управління відбулася зустріч-знайомство команди проєкту з італійською робочою групою, які забезпечуватимуть функціонування проєктів в Україні. [...]

МИТРОПОЛИТ ВОЛОДИМИР: ДЯКУЮ, ЩО ВИ З НАМИ

Наступного дня, 19 березня, благодійники зустрілися з архієпископом і митрополитом Івано-Франківським владикою Володимиром Війтишиним. На зустріч також завітав владика Микола Семенишин, єпископ-помічник Івано-Франківської архієпархії УГКЦ, та о. Степан Балагура, синкел у справах духовенства та священничих родин.

Вітаючи гостей, митрополит зауважив, що підтримка італійським народом України є дуже важливою та своєчасною: «Насамперед дякую, що ви сьогодні

є тут, з нами, щоб разом творити добро для наших ближніх. Сьогодні допомога є надважливою, адже війна, більшою чи меншою мірою, вплинула на всіх – фізично чи психологічно. Тож дякуємо, що у такий важкий час, ви не залишили нас самотійно протистояти ворогу, а прийшли й надали надійне плече підтримки. Дякуємо вам!».

Архиєрей наголосив на тому, що попри усі виклики та жахіття війни «Україна стоїть! Україна бореться! Україна молиться». Окрім того, Митрополит Володимир запевнив керівників проектів у своїй молитовній підтримці та готовності співпрацювати.

Своєю чергою, гості з Італії подякували за те, що Івано-Франківська архієпархія є відкритою до нових ініціатив та готова стати осердям для їх втілення.

«Якщо раніше Івано-Франківськ був тільки точкою на карті, то сьогодні він є нашим серцем, осердям реалізації наших проектів та розробки планів на майбутнє», – зазначив віцепрезидент італійської благодійної організації Missione Calcutta Марко Іяццоліно. [...]

СПІЛЬНА ЗУСТРІЧ ІЗ ПАРТНЕРАМИ У ХАРКОВІ

Опісля в режимі онлайн відбулася зустріч керівництва проекту «Health care for safety and rehabilitation» із партнерами у Харкові.

Під час зустрічі її учасники спільно із п. Русланом Сераговим та п. Віталієм Прасолом, очільниками Харківських лікарень, обговорили шляхи впровадження проекту, який реалізовуватиметься у прифронтових медичних закладах. Вони також презентували основні потреби у різних галузях їхньої праці.

Окрім цього, партнери обговорили ситуацію на прифронтових територіях, загальну атмосферу в місті й основні потреби місцевого населення.

Довідка

«Health care for safety and rehabilitation» – це ініціатива, що є великим комплексним проектом, який передбачає три основні напрямки допомоги:

1. Формация лікарів Лікувально-діагностичного центру «Клініка святого Луки», медперсоналу Ясінської міської лікарні, спеціалістів із Харківської міської клінічної лікарні та Інституту загальної та невідкладної хірургії м. Харків. Навчання відбуватиметься у двох форматах – онлайн та безпосередньо на базі однієї із провідних клінік Італії «Sacro Cuore», що у м. Неграп.
2. Закупівля обладнання та облаштування реабілітаційного центру, який діятиме при «Клініці святого Луки» та при Ясінській лікарні.
3. Новітнім напрямком реалізації проекту є облаштування кімнат телемедицини у всіх вищезгаданих медичних закладах, що дасть можливість спеціалістам усіх українських клінік отримувати консультації щодо лікування пацієнтів у італійських колег з Неграпу.

Окрім того, у рамках проекту буде організована медійна кампанія, яка стосуватиметься інформування мешканців Харкова щодо мінно-вибухової небезпеки, через розповсюдження інформації у різних засобах комунікації.

«Разом з Україною завжди» – це ініціатива, що спрямована на допомогу внутрішньо переміщеним особам та вразливим верствам місцевого населення.

Серед заходів, які відбуватимуться у межах проекту, буде забезпечено харчування переселенців, що проживають у шелтерах, якими опікується архієпархія. На території протопресвітеріатів, що знаходяться у межах Івано-Франківської області, поширюватимуться продуктові набори.

Окрім того, у «Клініці святого Луки» знову надаватимуться безоплатні пакети медичних послуг для жінок, дітей, людей похилого віку та осіб з інвалідністю. Скористатися діагностикою зможуть вразливі верстви населення, серед яких одинокі матері, внутрішньо переміщені особи, малозабезпечені сім'ї.

У межах проекту, особлива увага надаватиметься психосоціальной допомозі, яку отримуватимуть переселенці, що проживатимуть у прихистках архієпархії, а також всі бенефіціари проекту.

Цей проект поширюється на низку областей України, серед яких – Івано-Франківська, Чернівецька, Одеська, Миколаївська, Дніпропетровська та Харківська.

[Пресслужба](#) Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ

КРАЇНА-АГРЕСОР ЗАПРОВАДИЛА ПЕРСОНАЛЬНІ САНКЦІЇ ПРОТИ ЄПИСКОПІВ УГКЦ У КАНАДІ

22.03.2024 р.

Російська федерація внесла до санкційного списку 56 осіб із Канади, яким відтепер назавжди заборонений в'їзд на територію країни-агресора. До нього ввійшли, зокрема, єпископи Української Греко-Католицької Церкви.

Про це повідомило міністерство закордонних справ рф на офіційному сайті 22 березня.

Правлячий єпископ Української католицької єпархії Торонто та Східної Канади Браян Байда очолив санкційний список. До нього потрапили також владика Лаврентій Гуцуляк, архієпископ і митрополит Вінніпезький, та владика Давид Мотюк, єпарх Едмонтонський.

Країна-агресор ввела санкції проти громадян Канади, які нібито «діяльно залучені по лінії академічного співробітництва і пробандерівських структур до кампанії із вихваляння гітлерівських поплічників з ОУН—УПА та дивізії "Галичина"». Під санкції, зазначило російське МЗС, потрапили «бізнесмени і керівники компаній, причетні до постачання озброєнь ЗСУ, а також активні учасники розкручуваної владою [Канади – ред.] русофобської кампанії».

Департамент інформації УГКЦ

В ДОНЕЦЬКУ «КОЗАКИ» ОПЕЧАТАЛИ ХРАМИ УГКЦ

23.03.2024 р.

На початку 2024 року «козаки» т. зв. «ДНР» опечатали всі храми і прилягаючі до них території і не допускають віруючих Української Греко-Католицької Церкви в храми і на територію для звершення молитов і богослужінь.

Звернення віруючих до місцевих чиновників «ДНР» щодо опечатування храмів та перешкоджання здійсненню релігійної діяльності «козаками» не дали жодних результатів. Віруючі греко-католики позбавлені можливості відвідувати свої храми і звершувати богослужіння.

Перед тим, священники, які звершували богослужіння у цих храмах, були видворені за межі окупованих територій, а двоє священників УГКЦ з Бердянська – **о. Іван Левицький** і **о. Богдан Гелета** – ще 16 листопада 2022 року були ув'язнені та утримуються у неволі до сих пір.

Слід зазначити, що на окупованій території Запорізької області 26 грудня 2022 року окупаційна влада видала т.зв. розпорядження, згідно з яким на захопленій частині Запорізької області [забороняється](#) діяльність УГКЦ, а також організацій її соціального служіння.

Нагадаємо, що з 2014 року в м. Донецьку «днрерівці» забрали молитовні приміщення у низки релігійних громад різних конфесій.

Джерело: Інститут релігійної свободи

УГКЦ ДОЛУЧИЛАСЯ ДО ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ МОЛИТВИ ЗА ЖЕРТВ ВОЄН В УКРАЇНІ Й НА СВЯТІЙ ЗЕМЛІ

23.03.2024 р.

23 березня 2024 року єпископи та священники Української Греко-Католицької Церкви звершили Божественні Літургії в межах соборної молитви, зініційованої Радою єпископських конференцій Європи (ССЄЕ). Літургійний намір цього року – за жертв воєн, що тривають в Україні та на Святій землі, а також за учасників Папського Синоду Єпископів.

Блаженніший Святослав, який цього дня також відслужив Літургію у цьому наміренні, зазначив, що, приєднуючись до ланцюжка молитви всієї Католицької Церкви Європи, вірні УГКЦ зосереджують сьогодні свою увагу на молитві за жертв війни в Україні, де жорстока російська агресія триває вже понад 10 років.

«Молимося, – зауважив Глава Церкви, – за тисячі загиблих, за тих, хто втратив домівки, за поранених, за тих, хто був змушений покинути свою Батьківщину, за українські сім'ї, зранені війною».

Глава УГКЦ наголосив, що війна росії проти України – це не лише українська трагедія, а й всієї Європи та світу. Він подякував європейцям за небайдужість до страждань українського народу:

«Дякуємо католикам Європи за молитву і підтримку України, за велику гуманітарну допомогу, за гостинність до понад 6 мільйонів українців, які змушені були покинути свою Батьківщину, за створення умов, щоб наші вірні могли плекати свою церковну і національну ідентичність».

«Окрім України, – додав Блаженніший Святослав, – ми сьогодні молимося й за наших братів і сестер на Святій землі, які також переживають жахливі страждання через війну. Нехай Бог дарує їм силу та стійкість у цей важкий час. Молимося за припинення цієї війни та справедливе вирішення конфлікту, яке б забезпечило мирне співіснування обох народів».

Патріарх переконаний, що «молитва є сильнішою за будь-яку зброю» і «Бог вислухає наші прохання й пошле нам свій справедливий небесний мир».
[...]

ДОВІДКА

Зберігаючи вже кількарічну практику спільної молитви в час Великого посту, секретаріат Ради єпископських конференцій Європи запропонував і цього року організувати Євхаристійний ланцюг серед 39 членів Ради єпископських конференцій Європи.

Відповідно до цієї ініціативи, єпископати кожної з європейських країн звершують Святу Месу чи Божественну Літургію у визначений день. Для Української Греко-Католицької Церкви днем молитви обрано 23 березня.

У попередні роки під час таких богослужінь молилися за жертв пандемії Covid-19 та російської агресії в Україні. Цьогоріч у час Великого посту секретаріат ССЄЕ запропонував молитися за учасників Папського Синоду Єпископів і жертв воєн, що тривають в Україні й на Святій землі.

«СВЯТИЙ ПРЕСТОЛ ПІДТРИМУЄ ТЕРИТОРІАЛЬНУ ЦІЛІСНІСТЬ УКРАЇНИ», – Пол Річард Ґаллаґер

25.03.2024 р.

Секретар у справах стосунків Святого Престолу з державами й міжнародними організаціями архієпископ Пол Річард Ґаллаґер 25 березня відповів в ексклюзивному інтерв'ю виданню «Амеріса» на питання, чи справді закликав Папа Франциск Україну здатися, коли у лютому говорив про «підняття білого прапора» в інтерв'ю швейцарському радію.

АРХІЄПІСКОП ПОЛ РІЧАРД ҐАЛЛАҒЕР ВІДПОВІВ:

«Про те, щоб Папа Римський Франциск просив Україну капітулювати, мова не йде. Це питання його турботи про Україну і його розуміння ситуації, в якій опинилася Україна. Зрештою, зображення білого прапора було піднято власне швейцарським журналістом [в інтерв'ю з Папою]; вони говорили про символіку білого кольору. Я думаю, що для Папи це було

більше про білий прапор з точки зору захисту процесу переговорів, які врешті-решт повинні відбутися. Усі війни закінчуються певною формою переговорів.

Він не каже, що Україна повинна здатися, але він каже, що в якийсь момент потрібно знайти в собі мужність рухатися вперед для переговорів. І це також позиція Святого Престолу, тому що Росія дуже часто заявляла, що вона готова до переговорів.

Але Росія не встановлює тих умов, які потрібні. Умови, які необхідні, які під силу Росії, це припинити атаки, зупинити ракети. Ось що має зробити Росія!

Ми підтримуємо територіальну цілісність України. Ми не підтримуємо те, що кордони країн повинні бути змінені силою. Тому це залишається нашою позицією. Ми вважаємо це справедливою позицією, і це наша позиція щодо України.

Водночас ми також визнаємо право України робити будь-які кроки, які могли б уможливити угоду про справедливий мир, навіть щодо її території. Але це не те, що ми можемо нав'язувати чи очікувати від України. Якщо Україна та її уряд хочуть це зробити, то це цілком на їхній розсуд», – заявив архієпископ Ґаллаґер.

На запитання, чи Папа поїде до Москви, міністр закордонних справ Святого Престолу відповів: «Папа завжди говорив, що поїде в дві столиці, або запланує два візити – до Москви і до Києва».

Пресслужба Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ

«БОГ КЛИЧЕ НАС ДО СЛУЖІННЯ, А НЕ ДО ПАНУВАННЯ», – владика Богдан до священників

28.03.2024 р.

Сьогодні дякуємо Богові за Таїнства Євхаристії і Священства, які об'єднані в особі священника, який має дар приносити безкровну жертву тіла і крові. Такими словами розпочав своє слово до священників владика Богдан у Великий четвер, 28 березня 2024 року, в катедральному храмі Покрову Пресвятої Богородиці м. Мюнхен. Цього дня єпископ звершив Чин умивання ніг дванадцятьом священникам Апостольського екзархату для українців візантійського обряду у Німеччині та Скандинавії.

Єпископ наголосив на тому, що Церква живе, коли творить Євхаристію і коли має священників. «Наш екзархат живе, бо має добрих священників. Сьогодні я молився за вас і ваші родини. Молився за всіх єпископів, священників, дияконів, які вже служили у нашому екзархаті: живих і тих, хто вже у вічності. Молився також за тих, хто ще буде служити», – звернувся до душпастирів апостольський екзарх.

«Христос дає нам приклад служіння. Його служіння почалося дуже скромно у Назареті, коли він служив своїй родині та людям у їхніх щоденних потребах. А закінчилось його служіння на Голгофі – на хресті», – сказав проповідник, розважаючи над священничим служінням.

А відтак єпископ охарактеризував вектор священничого служіння і перепони, з якими зустрічається кожен Христовий учень.

«Бог кличе нас до служіння, а не до панування. Дух світу вдирається також і до Церкви. Апостоли мусіли дочекатися сили з висоти, щоб могли втілити слово Христове у своєму житті», – мовив архиерей.

На завершення свого слова до священників, владика Богдан навів за приклад служіння душпастирів, яке завдяки своїй ревності удостоїлись бути причисленими до лику блаженних. Єпископ розповів про блаженного Омеляна Ковча, покровителя священників УГКЦ, який мученицькою смертю засвідчив своє служіння і вірність Богові. Також архиерей пригадав історію подвигу священничого служіння блаженного священномученика о. Петра Вергуна, який був першим Апостольським візитатором для українців у Німеччині.

Джерело: ukrainische-kirche.eu; заголовок змінено

«КОЖЕН НАРОД МАЄ СВІЙ ВЛАСНИЙ ХРЕСТ, ЯКИЙ ВІН НЕСЕ НА ШЛЯХАХ ІСТОРІЇ», – владика Богдан під час «Хресної дороги народів у Мюнхені»

29.03.2024 р.

Коли ми сьогодні беремо участь у «Хресній дорозі народів», ми, звичайно, маємо на увазі насамперед представників різних народів, які беруть участь у сьогоднішній процесії, в якій ми згадуємо спасенні страждання нашого Господа. Такими словами Преосвященний владика Богдан, апостольський екзарх для українців візантійського обряду у Німеччині та Скандинавії, розпочав своє звернення до учасників велелюдної «Хресної дороги народів», яка щорічно проходить у Мюнхені у Страсну п'ятницю.

Промовляючи до учасників молитовного ходу, кожна стація якого звучала мовою різних представників націй, єпископ зазначив: «"Хресна дорога народів" відноситься до всіх народів, кожен з яких має свій власний хрест, який він несе на шляхах історії: хрест страшної і нещадної війни, яка досі тяжіє на плечах українського народу; хрест страждань багатьох людей на Святій Землі, де 2000 років тому Ісус ніс свій хрест; хрест соціальних негараздів, з якими борються багато країн Європи і світу; хрест поневолення і експлуатації; хрест переслідувань і голоду; хрест терористичних атак і хрест всіх видів несправедливості та насильства», – сказав український єпископ.

А відтак владика Богдан, перелічивши страждання, які переживають народи світу, сказав наступне: «Кожен з нас має свій власний хрест, про який, можливо, знає лише Бог».

«Проходячи цю Хресну дорогу, ми усвідомлюємо, що не лише ми супроводжуємо нашого Спасителя в дорозі на Голгофу, але що Він сам іде з нами нашою хресною дорогою назустріч воскресінню і несе наш хрест на своїх раменах», – сказав архиєрей.

Наступними словами єпископ скріпив у вірі учасників хресної ходи: «У воскресінні Христа є джерело нашої надії і впевненості в тому, що кожна хресна дорога врешті-решт завершиться воскресінням, перемогою правди, любові і життя. Нехай Господь зміцнить нас у цій вірі та надії. Нехай благословить нас своїм миром! Благословенної і радісної Пасхи всім вам!», – мовив на завершення апостольський екзарх.

Джерело: ukrainische-kirche.eu

ПАПА ФРАНЦИСК У ВЕЛИКОДНЬОМУ ПОСЛАННІ ЗАКЛИКАВ ДО ОБМІНУ ПОЛОНЕНИХ «ВСІХ НА ВСІХ»

31.03.2024 р.

Святіший Отець Франциск у традиційному Великодньому посланні «Urbi et Orbi», згадуючи про війну в Ізраїлі, Палестині та Україні, вказав на необхідність поваги до принципів міжнародного права, а також закликав до *«тотального обміну полонених між Росією та Україною: всіх на всіх»*.

Папа Франциск наголосив, що сьогодні Церква переживає ту саму стурбованість, що й жінки мироносиці, котрі на світанку ішли до гробу Господнього.

«Гріб Христа був запечатаний великим каменем, – так само сьогодні важкі валуни запечатують людські надії: валуни воєн, валуни гуманітарних криз, валуни порушення людських прав, валуни торгівлі людьми тощо. І ми як ці жінки сьогодні запитуємо себе: *"Хто нам відвалить камінь від гробу?"*». Про це інформує Секретаріат Глави УГКЦ в Римі.

Натомість здивуванням пасхального ранку є відвалений камінь від гробу Господнього. «Здивування жінок є нашим здивуванням: гріб Господній є відкритим і порожнім». Папа Франциск вказав, що через порожній гріб Христа пролягає новий шлях: *«шлях життя серед смерті, шлях миру серед війни, примирення серед ненависті, братерства серед розбрату»*.

Звертаючись до «міста та світу», Святіший Отець згадав про війни в різних частинах світу.

«Мої думки найперше звернені до жертв багатьох конфліктів, котрі тривають у світі, починаючи з Ізраїлю, Палестини та України. Нехай воскреслий Господь відкриє шлях миру для цих багатостраждальних народів. Закликаючи до поваги принципів міжнародного права, висловлюю сподівання на тотальний обмін полоненими між Росією та Україною: всіх на всіх», – закликав Папа Франциск.

Цей заклик до обміну полонених вірні на площі Святого Петра у Ватикані привітали гучними оплесками.

[Пресслужба](#) Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ

ЦЕ КІНЕЦЬ ЧАСІВ ч. 1

Світлина: Володимир Барченко

РОЗМОВА З СЕРГІЄМ ЖАДАНОМ

Все це виявилось в історичній перспективі речами короткотривалими і не настільки стабільними, як здавалося. Імперії зла вистачило тридцять років, щоб відновити себе ідеологічно, емоційно, мотиваційно, і знову бути собою, бути імперією зла.

► **Іванна Скиба-Якубова:** Мабуть, найчесніше почати з цього питання й визначити диспозицію розмови. Коли в середині січня редакція «Двугодника» запропонувала нам зробити це інтерв'ю, у нас обох було відчуття, ніби все, що ми можемо сказати, – це те, що ми проживаємо кінець світу. А отже, всі розмови, які ми звикли або хотіли б вести, зараз не те що не мають сенсу, вони фізично неможливі.

Сергій Жадан: Пам'ятаєш, у Чеслава Мілоша є вірш про кінець світу, я його колись перекладав українською. День кінця світу, прекрасна ідилічна погода, «Бджола кружляє над квіткою настурції, Перекрикуються на вулиці продавці зелені», і ніхто не вірить у те, що це кінець світу. А автор нагадує, що іншого кінця світу не буде. Мені здається, з нами ось щось таке відбувається. Це кінець світу, просто ми собі його інакше уявляли.

Або давай скажемо «кінець часів», щоб не так пафосно. Ми говоримо зі своєї оптики, про свої трагедії, свій рівень інсталюваності в увесь цей відчай, увесь цей біль, і це якась дуже приватна історія. І коли вона стосується цілого суспільства, це мільйони приватних історій. При трансляванні назовні це втрачає свою приватність, себто дуже часто втрачає свою переконливість.

Світ переформатовується, це можна відтягувати, не помічати, ігнорувати, як багато хто ігнорував у перше десятиліття ХХ століття наближення апокаліпси 1914 року; потім Європа вперто і якось по-дитячому, інфантильно не помічала 1930-ті роки в Німеччині і Москві. Зараз відбувається щось абсолютно тотожне за рівнем жаху, за рівнем загальної безвідповідальності. Більшість світу все ще тишить себе ілюзією, що можна відкупитися партією ракет чи машин швидкої допомоги, а насправді це все одно вже кінець часів.

«Обличчя російсько-української війни», 15.02.2024 р. Люди стоять біля вирви, яка утворилася внаслідок обстрілу села Буда-Бабинська, розташованого на дорозі між Бучею та Бородянкою. | Світлина: Thomas Peter / Reuters /

► **Це якась розсинхронізація між тим, що бачимо ми, й тим, що бачить решта світу?**

С. Жадан: Безперечно. Ця розсинхронізація і всередині українського суспільства є, залежно від рівня досвіду й залученості в цю війну є зовсім різна оцінка багатьох речей. Позавчора ми [гурт «Жадан і собаки» на момент запису інтерв'ю був у зимовому благодійному турі Україною – ред.] виступали перед штурмовиками, яких вивели на ротацію, а зараз заведуть назад. І от ми їдемо, корки, магазини, рекламні кампанії – і ці хлопці, які повернулися не всі, знову зайдуть, потім, дай Бог, повернуться, але знову, скоріше за все, не всі. І як усе це співставити з рівнем тривожності людей в умовно мирних містах, їхньої обуреності з приводу тих чи інших рішень влади, їхньої недовіри до політиків, нерозуміння того, що відбувається на лінії фронту – це неспівмірні досвіди. Це без вияву претензій до одних чи ідеалізації інших. Ми розділені в наших досвідах і ми будемо змушені давати з цим собі раду.

Що ж до розсинхронізації зі світом – ХХ століття, яке було ніби Кінцем кінців, уже через кількість загиблих людей мало б спонукати світ до висновків і уроків, проведення ліній, за які не можна повертатися, а виявилось, що нічого подібного. Виявилось, що історія занадто еластична, щоб наростав панцир, який захищатиме людство. Не наростає. Поки в сусідній з тобою квартал не прилетіла ракета, ти навряд чи зрозумієш гнів і біль людей, до яких вона вже прилетіла. Ясно, що ми нікому не бажаємо, щоб у їхній квартал прилетіло. Але хотілося б розуміння, що це не війна Росії з Україною, це Третя світова війна.

«Обличчя російсько-української війни», 13.02.2024 р., Краматорськ. Контужений український воїн чекає на поїзд до Києва. | Світлина: Костянтин Ліберов / Libkos /

Зараз поляки знову блокують блок-пости на польсько-українському кордоні, для них це прийнятно. Висипають зерно з наших фур. Міністр сільського господарства Польщі говорить, що фермери «не стримали своїх емоцій». Якісь праві політики взагалі говорять про цю подію з гордістю. Коли у нас війна, коли щоденно гинуть мирні люди, наші сусіди, друзі поляки висипають наше зерно. Послухайте, якщо завтра кордон Росії посунеться до Рави-Руської, польські фермери вже нічого не будуть блокувати перед російськими танками. Це наші фермери не боялися взимку 2022 року виходити блокувати російські танки, а польські заботяться. Просто тому, що в них немає досвіду попередньої війни. Просто тому, що вони до цієї війни не готові. І в цій ситуації ставити Україні палиці в колеса це просто підло і безвідповідально.

- Тут теж якийсь розсинхрон. З одного боку, є польські фермери й міністр з заявою про те, що для них «це був акт відчаю» (і я все думаю, як про цей «відчай» слухати херсонським, запорізьким фермерам, у яких поля або заміновані, або окуповані; і про те, чи знають польські фермери, що висипають зерно, вирощене людьми, у яких в колективній пам'яті три Голодомори), а з другого боку, є вся та колосальна допомога від Польщі, яку ми отримуємо всі ці роки.

С. Жадан: Ми ж часто говоримо про Європу, маючи на увазі якийсь цікавий нам сегмент. Говоримо про підтримку поляків, які від початку, вперто, послідовно, демонстративно – за нас. Бо вони розуміють, хто почав проти нас війну. Але ми мусимо мати на увазі також мільйони людей з дуже різним соціальним, економічним статусом, і тут не завжди спрацьовує ця проста емпатія, яка базується на тому, що якщо на сусідів напали – сусідів треба підтримати. Часто людина просто не здатна усвідомити весь той жах, який ми тут переживаємо.

Тому коли ми говоримо про Польщу, чи Францію, чи Німеччину, інші країни, ми говоримо про великі абстракції. Велике скупчення різних поглядів і позицій, їхню часто суперечливість, невідповідність. Але розташування на карті – це ж теж або прокляття, або щасливий випадок, який нам дається: де тебе розташували – де-небудь на Піренеях, куди Росія не долізе, чи ти знаходишся де-небудь в Центральній Європі і тоді ти просто потенційна жертва, потенційна мішень цієї ракової пухлини.

«Обличчя російсько-української війни», 06.03.2024 р. Напис на одній із будівель у Часовому Яру – заклик до західних союзників: «Ми не просимо занадто багато. Нам просто потрібні артилерійські снаряди та авіація. Решту ми зробимо самі. Збройні сили України». | Світлина: Hector Adolfo Quintanar Perez / ZUMA Press Wire /

- Останніми роками йде дискусія про те, що, говорячи про Центральну Європу, ми вже давно не маємо на увазі географію, ми говоримо про те, що це певний ідеологічний, ціннісний конструкт. Ми розширюємо межі, питаємо – якщо нам ідеться про цінності, чи можлива Центральна Європа без України, без Грузії. Але географія домінує, дає відчуття загроженості, про яке ти говориш. У когось воно спрацьовує, у тих же поляків.

С. Жадан: Чому, більшою мірою воно спрацьовує в угорців. Лягти під окупанта. Це ж найпростіше. Це як пес, до якого ти наближаєшся, падає на спину й дозволяє чухати собі пузо.

- Тоді це нівелює сам базис, усе те, що ми називаємо європейськими цінностями.

С. Жадан: Безперечно. Я ж і говорю: кінець часів. Дуже багато дефініцій, концепцій, які для нас видавалися незворотними, недоторканими, такими, що вже усталилися в суспільному житті, історичній тягlostі, на рівні академічних термінів – насправді нічого не значать. Це все виявилось порожньою риторикою, не підкріпленою діями тих, хто цю риторичку відстоював. Виявилось, що Центральна Європа – це фікція, яку вигадали інтелектуали. Просто інтелектуальна забавка. І зараз, коли зрушилися кордони, – не метафорично, не літературно, а дослівно – зараз російська армія стоїть в Запорізькій, Херсонській, Донецькій, Луганській області, зараз НАТО змістило свої кордони на схід, і це теж не метафора, а факт, з яким ми зараз живемо, – зараз ці ігри в Центральну Європу, її особливість, буферність, мені видаються безпідставними, безсенсовними. Так само як нема зараз сенсу в понятті об'єднаної Європи. Як можна об'єднати сьогодні Литву і Угорщину, Грецію і Норвегію? Це великий штучний концепт, і яке його майбутнє, сьогодні не скаже ніхто. Так само не мають сьогодні сенсу багато з тих речей, які видавалися проривними й новаторськими після падіння Берлінського муру: мультикультуральність, перемога над імперією зла. Все це виявилось в історичній перспективі речами короткотривалими і не настільки стабільними, як здавалося. Імперії зла вистачило тридцять років, щоб відновити себе ідеологічно, емоційно, мотиваційно, і знову бути собою, бути імперією зла.

► **Але від цього останнім часом така майже екзистенційна самотність, коли розумієш, що цінності, за які ми вмираємо, і які ми вважали визначальними для європейської цивілізації, такі як свобода, гідність, відповідальність, вони не спрацьовують. Ми часто чуємо від західних європейців: «Свобода це добре, але нам зараз важить добробут». Але це мої цінності, я хочу їх зберегти.**

С. Жадан: Зберігай. Ось ти і зберігай. А комусь це не потрібно. Людина не зобов'язана бути стратегом, але людині добре, коли в неї є якась тактика. Добробут це ж про тактику. Про те, щоб завтра дітям було що поїсти, за що отримати освіту. А свобода, демократія, гідність – це речі, які сьогодні можуть вимагати твоїх обмежень, капіталовкладень, але в довгостроковій перспективі від цього буде користь твоїм дітям й онукам. Якщо ти сьогодні здаєш Судети, бо це зберігає твій добробут, то завтра ти здаєш Прагу. А через 10 років Прагу звільнять і ти будеш відновлювати свій добробут з нуля. А якби ти не здав Судети, можливо, ця історія була б трішки інакшою, можливо, не треба було б рахувати жертв в Аушвіці.

«Обличчя російсько-української війни», 08.03.2024 р. 32-річний український воїн Артем, який втратив ногу в бою і повернувся на фронт після протезування, на позиціях ЗСУ під Бахмутом. | Світлина: Інна Вареница / Reuters /

► **Що це за захисна реакція світу? Він не хоче пам'ятати, що загальний добробут неможливий поза свободою?**

С. Жадан: Зараз усі згадують чехів, німців, поляків із досвідом Солідарності, досвідом Опору, балтійські народи... А чомусь не згадують російський народ, який у 1991–93 роках захищав ідеї свободи, демократії і справедливості. Який виступав проти тоталітаризму. І це коротша часова дистанція. І що мене дивує, що тисячі людей, які тоді виходили в Москві чи Пітері на мітинги, – вони ж іще живі, і частина з них, я припускаю, зараз воює в Україні проти українців. Ті самі люди, які виходили проти КДБ, проти компартії, проти сталінізму – зараз вони воюють за сталінізм. І це не метафора, зараз сталінізм є фактичною державною концепцією Російської Федерації на рівні лозунгів, наративів, які проговорює Путін. І це відбувається в межах одного людського життя. Люди, які в 20 років виходили проти танків і готові були своїми тілами захищати демократію і свободу, зараз тими ж таки своїми тілами готові знищувати сусідню державу.

«Обличчя російсько-української війни», 02.02.2024 р. Покровськ – місто в Донецькій області, розташоване приблизно за 50 кілометрів від окупованого Донецька і за 40 кілометрів від лінії фронту. Покровський район обстрілюють щодня. На світліні – літні мешканки Покровська, яких евакуює з міста команда українського благодійного фонду «Схід SOS». | Світлина: Diego Herrera Carcedo / Anadolu Agency /

Я припускаю, що для тієї частини російського суспільства, яка підтримує цю війну, ця ненависть до українців є похідною. Першопричиною очевидно є уявлення про те, що Росія має на це право. Має право на цей простір, на свою концепцію, своє бачення історії і майбутнього. Себто, це прийнятно. Прийнятно взяти в руки зброю і напасти. Є така ідеологема, що території, де росіяни поставили свої маркери, належать їм за правом, і вони не мусять нікому нічого пояснювати. Якщо хтось цьому протривиться, вони мають право цю людину знищити. Якщо цьому протривиться ціле суспільство, значить, буде знищене ціле суспільство.

Що відбулося? Я не знаю. Я ж бачу українське суспільство, я пам'ятаю мітинги кінця 80-х-початку 90-х, пам'ятаю, наскільки різні люди туди приходили, як формувалось нове політичне поле в Харкові. Харків місто складне, різновекторне, але українське безперечно. І попри всі ідеологічні зигзаги і віражі, більшість цих людей ніколи не виходили поза матрицю української державності. Для них було природно мати свою державу. Навіть для тих, хто вступав у партію Януковича. Навіть ті, хто прийшли на з'їзд регіонів у Северодонецьку в 2004 році, мали специфічне, викривлене, але прийняття й розуміння української державності. Отут мені все зрозуміло. З росіянами – ні, не зрозуміло. Як можна приймати свободу як радість, як дар, максимально зневажливо ставитися до імперії, а вже

через 10 років прийняти цю позу жертви і концепцію раба. Мовляв, нас образили, нам завинили, і ми маємо право забрати те, що забрали у нас. Можна пояснювати тим, що поза жертви – це зручно. Тут і українці, і поляки багато чого можуть розповісти. Але у росіян поза жертви дуже швидко перейшла зі стану пасивного в агресивний, коли реваншизм із вимог надати гуманітарну допомогу й прислати «ніжки Буша» перейшов у вимоги розстріляти Грозний, задавити Чечню з її потугами до незалежності.

«Обличчя російсько-української війни», 15.02.2024 р., район селища Велика Новосілка, Донецька область. Український воїн біля тіла російського солдата. | Світлина: Diego Herrera Carcedo / Anadolu Agency /

► Я спостерігала «мікромодель Росії» в грудні в Сербії. Вони обурені, що в них знову вкрали вибори, але на питання, чому не йдуть на протести, кажуть «ми зневірені». Я кажу: кожного разу, коли ми були зневірені, ми влаштовували революцію. Тричі на пам'яті покоління. І нам дуже важко зрозуміти, як це – не давати відсіч, коли тебе пригинають.

С. Жадан: Так, а росіян чим пригинають і пригнічують? Вони перебувають у своїй комфортній імперській матриці, не перше століття. Ти в ліберальній опозиції до царя-батюшки, до Леніна, до Сталіна, але ти все одно частина цього великого «руського міра», поза яким ти себе просто не мислиш. Навіть якщо ти дисидент єврей Бродський, якого виганяють з цієї імперії, ти все одно до кінця життя лижеш лапу цій імперії. Якщо ти ліберальний поет Вознесенський, який все життя намагався «фрондіровать» і презентувати те, чого нема, себто ліберальну складову російської офіційної інтелігенції, все одно наприкінці життя в 1990-х роках ти плачеш за імперією. Якщо ти опозиційний харківський поет Чичибабін, який для багатьох був певним означенням совісті російської інтелігенції, з розумінням того, що російська культура може бути дуже різною, все одно настає момент і ти починаєш плакати не за свободою, не за демократією, не за почуттям гідності, а саме

за імперією. Це правила гри, які діють лише в умовах залізної радянської машинерії, поза нею ти ніхто, ти нікому не потрібен. Це як Антей, якого відірвали від землі, і він бовтається в повітрі. Ти здатен на щось лише доти, доки ти пов'язуєш себе з цією імперією: ненавистю, закоханістю, несприйняттям, але пов'язуєш.

«Обличчя російсько-української війни», 07.02.2024 р. Вранці 7 лютого російські окупанти завдали масованого ракетного удару по Києву та іншим регіонам України. В результаті атаки по всій країні загинули п'ятеро людей (одна у Миколаєві, четверо в Києві) та 40 постраждали. Повітряна тривога у місті тривала близько трьох годин. Загалом сили ППО України збили над містом і в його районі близько двох десятків ракет. Внаслідок падіння уламків у кількох районах Києва зафіксовано серйозні руйнування. На світліні енергетик відновлює пошкоджену високовольтну лінію. | Світлина: Анна Войтенко / Reuters /

А у нас же тут своя біда, своя історія, постколоніальна, постімперська. Так, ми бійці, так, 33 роки нашої незалежності це 33 роки вуличних протестів, демонстрацій, майданів, і це те що нас кардинально, доконечно різнить від росіян.

Натомість ми до останнього були частиною імперського інформаційного й культурного простору. Нас дуже довго в нього інстальювали, нам дуже важко було від нього від'єднатися.

Навіть коли після 2004 року до нас приїжджали російські опозиційні політики, які ще лишалися, той же таки Немцов, він же не приїжджав чогось навчитися, він приїжджав як куратор. Куратор від російського ліберального середовища, якого насправді не існувало, куратор від фантому. А багато хто все ж готовий був його слухати. Бо всі звикли, що є куратори – в музиці, в літературі, всюди має бути якийсь «смотрящий» від Москви. А вони всі, навіть найліберальніші, є частиною цього «руського міра». І це до наступного питання, яке, припускаю, в тебе є, про наші стосунки з російською культурою, з так званими хорошими рускими.

► **Немає в мене такого питання. Тут усе зрозуміло.**

С. Жадан: Ну а мене європейські журналісти продовжують про це чомусь розпитувати. В межах концепту «руського міра» хорошого нічого немає для українців. Для нас читання Тургенева закінчується бомбардуванням Маріуполя. Тому для нас хороших руских немає в принципі і бути не може. (далі буде)

Джерело: dwutygodnik.com

23 ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ

Захисниця Азовсталі, парамедикія-доброволець Національної гвардії України Катерина Поліщук із позивним «Пташка» опублікувала допис у свій день народження. Першого квітня їй виповнилося 23 роки. Вона розмістила своє фото і розповіла про свій день народження на фронті:

«Ще один світанок. Двадцять три. Три з них – війна, полон, війна. Окрім них я мало що бачила. Але просто розвернутись і піти я не можу. Не тому, що призвана. Ні, ніхто мене не засудить і я можу піти. Я доброволець в трушному значенні цього слова. Мені дуже страшно і важко. Але я не піду. Я буду з ними до свого останнього подиху. Я дуже люблю свій день народження – день коли всім ніби на тебе не начхати. Як завжди – обстріли, засипана половина речей і спорядження, улюблені берці, зруйноване кубло, авіація, болить живіт і бронхіт. Нічого нового».

Джерело: life.nv.ua

Світлина: [ptashka_from_azovstal/Instagram](https://www.instagram.com/ptashka_from_azovstal/)

Продовження «Хроніки періоду великої війни» буде...

Автор: Александер Малаховський

33 РОКІВ ТОМУ ГЛАВА УГКЦ МИРОСЛАВ ІВАН ЛЮБАЧІВСЬКИЙ ПОВЕРНУВСЯ ДО УКРАЇНИ

33 років тому, 30 березня 1991 року, Глава Української Греко-Католицької Церкви Мирослав Іван кардинал Любачівський повернувся з тимчасового осідку в Римі до свого Митрополичого престолу у Львові. Це повернення завершило тривалий період виходу УГКЦ з підпілля.

Після повернення до України, Блаженніший Мирослав розпочав активну працю над відродженням та становленням УГКЦ. У березні 1994 року з його подання відновлено діяльність Львівської Богословської Академії. За час його невтомної діяльності в Україні було розбудовано необхідні для подальшого життя Церкви структури, створено чотири нових епархії, висвячено сотні священників, налагоджено катехитичну працю.

Соціальна праця УГКЦ отримала поштовх для свого подальшого розвитку як із відновленням лічниці Митрополита Шептицького, так і з заснуванням в Україні міжнародної благодійної організації «Карітас».

Святіший Отець папа Іван Павло II при призначенні Мирослава Івана Любачівського Предстоятелем Української Греко-Католицької Церкви зазначив:

«Після довгої застанови і призивання помочі Господа в молитві, прийшов я до висновку, щоб іменувати як коад'ютора з правом наслідства для Блаженнішого Кардинала Йосифа Сліпого Преосвященнішого Кир Мирослава Івана Любачівського, Митрополита Філадельфійського для українців. Для цього високого завдання його чинять достойним його непересічна побожність, його пастирська ревність, його наукова підготовка і гарні прикмети лагідності і покори, що скращують його вдачу. Йому належить моє довір'я і мої побажання – дуже щирі й сердечні» [Слово до українських владик, 27 березня 1980 р.]»

[Департамент інформації](#) Івано-Франківської Архієпархії УГКЦ

ІВАН ПРАШКО – АВСТРАЛІЙСЬКИЙ ЄПИСКОП РОДОМ ЗІ ЗБАРАЖА

Період радянського тоталітаризму був часом важких випробувань для українського народу і Церкви як на рідних землях, так і в діаспорі. В Україні комуністи загнали УГКЦ у катакомби, а на еміграції вона зазнала викликів розсіяння. Але, як казав Ремарк, у темні часи добре видно світлих людей. Їх приклад – скарб, розуміння якого додає снаги наступним поколінням.

Справді, приклади праведного митрополита Андрея Шептицького та його наступника патріарха Йосифа Сліпого у відстоюванні прав українського народу і Церкви значать дуже багато. Обидва очільники УГКЦ – символи українства як на загальноукраїнському, так і на світовому рівні. І важливо, що вони були не самотніми: історія України та Церкви налічує тисячі жертвних людей, які всі свої сили віддавали на добро ближніх.

До цієї когорти належить і малознаний серед загалу уродженець містечка Збараж на Тернопільщині **Іван Прашко** – перший греко-католицький український єпископ в Австралії, Новій Зеландії та Океанії, один із найближчих соратників патріарха Йосифа Сліпого. Аналіз того, як Іван Прашко цілеспрямовано втілював християнські й українські ідеали у складних умовах діаспори після Другої світової війни, показує його водночас як великого ідеаліста і вдумливого стратега.

Про владика Івана в «Історіях з історії УГКЦ» розповідає **п. Володимир Мороз** – науковий співробітник Інституту історії Церкви Українського католицького університету, головний редактор журналу «Патріярхат».

ДИТИНСТВО У ЗБАРАЖІ ТА ДВОЮРІДНИЙ БРАТ ДМИТРО

Майбутній ієрарх народився 1 травня 1914 року, тобто напередодні початку Першої світової війни. Його батьки – Василь та Марія Прашки – були свідомими українцями, чесними людьми, господарями – ґаздами, як тоді казали. Немовля охрестив у церкві Успіння Пресвятої Богородиці у Збаражі о. Степан Тесля. Хресним батьком став Семен Клячківський.

Мати Івана Прашка і дружина Семена, Текля, були рідними сестрами. Тож Іван Прашко і на кілька років старший син Клячківських, Дмитро – провідний керівник ОУН та один з організаторів УПА-Північ Клим Савур – двоюрідні брати. Ще дітьми вони стали дуже близькими.

Семен Клячківський загинув як вояк УГА 1918 року, і Текля Клячківська зі сином жили в домі родичів, Прашків.

Долі братів, Івана та Дмитра, склалися по-різному. Дмитро – Клим Савур, загинув у лютому 1945 року в бою з переважальними силами НКВС біля Оржівських хуторів Клеванського району на Рівненщині. Іван, який відчував покликання до священства, пішов своїм шляхом, але все життя збирав і шанував пам'ять про свого брата-героя.

1929 рік. Сидять, ліворуч: Текля Клячківська (мати Д. Клячківського); Олександра Лахвіцька з дочкою Іванкою; Іванка Лахвіцька. **Стоять, ліворуч:** Іван Прашко; Василь Прашко (батько Івана); Софія Клячківська; Іван Лахвіцький; Марія Прашко; Дмитро Клячківський (згодом командир УПА-Північ, знаний як Клим Савур). | Джерело: synod.ugcc.ua

Отож, закінчивши Збараську гімназію, Іван Прашко вступив до Львівської духовної семінарії Святого Духа. Ще в гімназії мав нагоду приєднатися до Марійського товариства – спільноти, якою у Збаражі опікувався греко-католицький катехит о. Йосиф Кодельський. У розмовах із цим духівником, у прощах до Зарваниці Іван Прашко зростає духовно. При цьому юнак любив футбол, грав за команду Збаража, любив і велосипед – часто їздив зі Збаража до Львова (а це – 150 км). У 1934 році став студентом філософського факультету Львівської богословської академії, де слухав лекції отця ректора і майбутнього патріарха Йосифа Сліпого.

РИМ ДО- І ПОВОЄННИЙ: НАВЧАННЯ ТА ПОРЯТУНОК БІЖЕНЦІВ

Після закінчення академії 1937 року митрополит Андрей Шептицький скерував здібного юнака на навчання в Папський університет Урбаніанум у Римі. 2 квітня 1939 року Іван Прашко отримав священничі свячення з рук Крижевецького єпископа Діонізія Наряді, свідомого українця, владики Карпатської України. Далі, уже як священник, Іван Прашко продовжив навчання у Папському східному інституті: у 1944 році захистив дисертацію

латинською мовою на тему «Руська [Українська – ред.] Католицька Церква в часи опорожненого престолу 1655–1665 років» і здобув ступінь доктора філософії.

В Італії о. Іван Прашко мав і багато іншої праці. У 1944–1950 роках працював у Допомоговому комітеті в Італії. Відвідував полонених вояків дивізії «Галичина» у таборі в Ріміні, українців – у таборі для вояків німецької армії генерала Андерса. Це були переважно молоді люди 25–35 років, і багатьом із них о. Іван допоміг не пропасти в повоєнному світі.

Іван Прашко врятував дуже багато українських утікачів від комуністичного режиму – так званих Ді-Пі, які перебували під загрозою примусового переміщення в ССР, тобто в тюрми і табори. Отець Іван сприяв тому, щоб вони змогли виїхати у країни вільного світу, зокрема до Австралії. І в 1950 році й сам зголосився поїхати до Австралії як душпастир.

АВСТРАЛІЯ – НОВЕ МІСЦЕ ЖИТТЯ

Прибувши до Австралії, о. Іван діяв дуже активно – гуртував розсіяних людей, засновував нові церковні громади, підтримував будівництво храмів, організовував українські суботні школи й осередки українських церковно-громадських товариств. Це дало можливість запобігти повній асиміляції українців на нових поселеннях, зберегти українську ідентичність. Уже будучи на континенті, о. Іван продовжував допомагати Ді-Пі – українцям другої потужної хвилі еміграції, дістатися до Австралії, де можна було позбутися страху бути депортованими до вже закритого тоталітарного ССР повоєнних часів і початку «холодної війни».

Цю працю та насагу українського священника побачили в Римі. І 1958 року папа Пій XII утворив греко-католицький екзархат для українців Австралії, Нової Зеландії та Океанії. А 19 жовтня 1958 року митрополит Максим Германюк разом з архієпископом Іваном Бучком та єпископом Ізидором Борецьким уділили о. Іванові Пашку єпископське свячення. Відбулося це в римо-католицькій катедрі Святого Патрика у Мельбурні. Того самого року в Мельбурні заклали наріжний камінь греко-католицького собору Святих апостолів Петра і Павла. І владика Іван очолив цей новостворений Апостольський екзархат.

СОТРУДНИК ПАТРІАРХА ЙОСИФА СЛІПОГО

У лютому 1963 року Главу УГКЦ Йосифа Сліпого вдалося визволити після 18 років радянських таборів: його фактично депортували з ССР. Єпископ Іван став одним із його найближчих співпрацівників у прагненнях патріарха згуртувати розсіяну по світу українську діаспору і Церкву. Владика Іван брав участь у чотирьох сесіях Другого Ватиканського Собору і завжди був поряд зі своїм патріархом, навіть якщо доводилося долати буквально пів Земної кулі – з Австралії до Європи.

«Мені дуже трудно і коштовно вибиратися на з'їзд єпископів, але на це нема ради. Я вважаю, що ми повинні відбутися на з'їзд у Римі у листопаді 1967 року. А до того ще припадає 100-річчя канонізації святого Йосафата», – пише він в одному з листів до патріарха Йосифа. Із цього ж листа: «Формація світських апостолів. Ми маємо багато добрих побожних людей, добрих християн, диригентів хорів, але нам дуже потрібно і ми маємо дуже мало правдивих світських апостолів».

Вже у 1960-х роках патріарх Йосиф Сліпий і єпископ Іван Прашко дбали про підготовку до відзначення 1000-річчя Хрещення Руси. Дбали і про друк українських книжок, бо вірили, що комунізм неодмінно впаде й окупаційний режим в Україні – теж. І подібних прикладів далекоглядності церковних ієрархів – багато. Патріарх Йосиф радо їхав до австралійської пастви, а єпископ Іван радо його приймав.

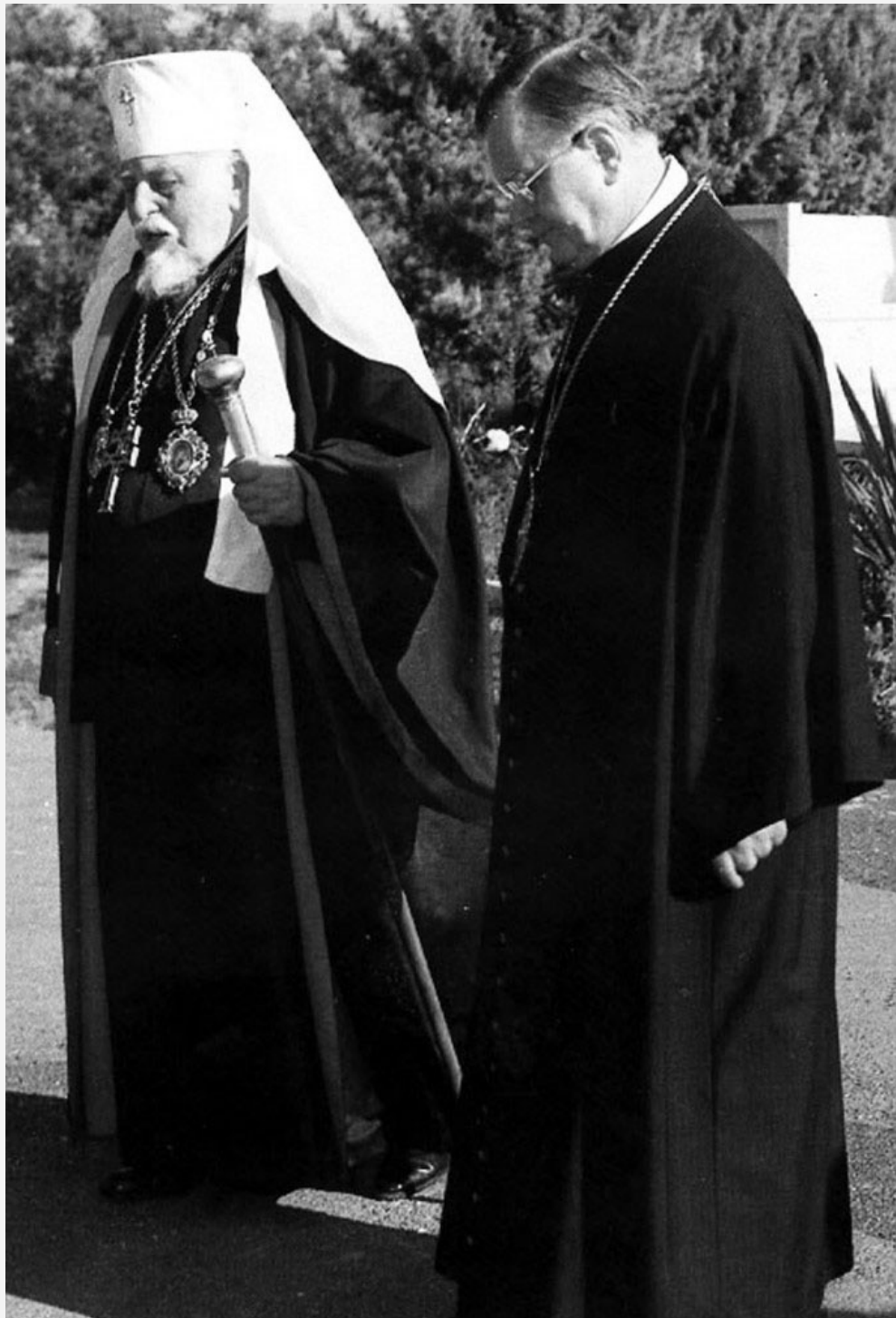
МЕЛЬБУРНЬСЬКА КАТЕДРА І НАЛАГОДЖЕННЯ ЖИТТЯ ЄПАРХІЇ

Резиденція австралійського владика була при катедральному соборі Святих Петра і Павла в Мельбурні. У 1969 році єпископ Іван Прашко звернувся до відомого художника Святослава Гординського, щоби він допоміг

в оздобленні храму. У 1986 році владика Іван також запросив Бориса Макаренка і його нью-йоркську школу закінчити розпис середини собору. Їм у цьому допомагали численні художники. Єпископ Іван зумів згуртувати цілу плеяду митців для оздоблення головного греко-католицького храму української діаспори в Австралії. При соборі заснували музей, доглядачем фондів якого став о. Зенон Хоркавий, який також брав участь в оздобленні собору.

Окрема сторінка діяльності владика Івана – запрошення до Австралії сестер василіанок. Сестри прибули туди 1966 року з Аргентини. До пункту призначення черниці добиралися через Рим, де зустрілися з патріархом Йосифом Сліпим. 28 березня 1967 року вони вже були в Сіднеї, де розпочали свій апостолят. У 1970 році сестри василіанки заснували монастир у Мельбурні (Австралія), а 1977 року – в Аделаїді (Австралія). Тепер їхні обителі є у Норт Мельбурні, Вейвілі та Лідкомбі (всі – в Австралії).

У 1982 році святий папа Іван Павло II підніс Австралійський екзархат до статусу єпархії. Це було закріпленням великого зростання Церкви. Кількість вірних в екзархаті на тоді нараховувала 32 тисячі 500 осіб.

Працьовитість і заслуги владика Івана визнала й світська влада – 1 січня 1982 року його нагородили орденом Британської імперії. У 1992 році ієрарх пішов на емеритуру, передавши єпархію в урядування своєму наступнику, отцю василіанину з Канади, єпископу Петрові Стасюку. Але й на емеритурі владика активно дбав про розвиток твореної ним спільноти.

ПОВЕРТАННЯ В УКРАЇНУ – ЗНОВ І ЗНОВ

«Владика сповідував, що духовне життя – це поєднання любові до Бога і свого народу, своєї Батьківщини. Він віддавав перевагу вірі дієвій, активній, яка веде до спасіння душі й визволення народу з ярма неволі», – каже парох однієї із Збаразьких парафій УГКЦ о. Михайло Бедрій.

До Збаража владика Іван зміг уперше приїхати тільки 1967 року, через 2 роки після смерті своєї матері. Вона вишила своєму синові обрус, який не встигла передати при житті, і його передали йому люди.

Потім бував в Україні у 1973, 1979, 1984, 1988, 1991 і 1992 роках, душпастирював на рідних теренах. Був членом НТШ та Українського історичного товариства. Перебуваючи в Україні в усі ці роки, збирав матеріали до історії життя і загибелі свого брата Дмитра Клячківського (Клима Савура). На початках незалежності України ініціював встановлення пам'ятника йому в рідному Збаражі. У 1995 році, коли відкривали цей пам'ятник, владика Іван приїхати не зміг, бо хворів.

ВІЧНА І ВДЯЧНА ПАМ'ЯТЬ

Великий одностудець патріарха Йосифа пішов у засвіти 28 січня 2001 року. Похований у катедральному соборі своєї єпархії в Мельбурні.

У 2021 році в Україні та діаспорі вшанували владика у 20-ті роковини його смерті. Тоді випустили меморіальні марки із фотографією Івана Прашка як пам'ять про душпастиря, який як міг працював для свого народу в «темні часи», коли люди потребували цього найбільше.

Підготувала Оксана Козак для Департаменту інформації УГКЦ;
джерело: [Пресслужба](#) Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ